

**Tentamen medicum inaugurale, quaedam complectens, de typho ... /  
Eruditorum examini subjicit Thomas Renwick, Anglus.**

**Contributors**

Renwick, Thomas.  
University of Edinburgh.

**Publication/Creation**

Edinburgi : Apud Balfour et Smellie, academiae typographos, 1787.

**Persistent URL**

<https://wellcomecollection.org/works/c7q6z8j9>

**License and attribution**

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.



Wellcome Collection  
183 Euston Road  
London NW1 2BE UK  
T +44 (0)20 7611 8722  
E [library@wellcomecollection.org](mailto:library@wellcomecollection.org)  
<https://wellcomecollection.org>

TENTAMEN MEDICUM  
INAUGURALE,  
QUÆDAM COMPLECTENS,  
DE  
T Y P H O.

QUOD,  
ANNUENTE SUMMO NUMINE,  
Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,  
D. GULIELMI ROBERTSON, S.S. T.P.  
ACADEMIÆ EDINBURGENÆ Præfecti;

NEC NON  
Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,  
Et nobilissimæ FACULTATIS MEDICÆ decreto;  
PRO GRADU DOCTORIS,  
SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS  
RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini subjicit  
THOMAS RENWICK,  
ANGLUS,  
Societ. Physic. Edinenf. Soc. Honorar.  
et Præses Annuus;  
Societ. Reg. Med. Edin. Soc. Extraord.  
Nec non,  
Societ. Chem. Soc. Extraord.

---

Aggrediar, non tam perficiendi spe,  
Quam experiendi voluntate. CICERO.

---

Ad diem 25. Junii, hora locoque solitis.

EDINBURGI:  
Apud BALFOUR et SMELLIE,  
Academiae Typographos.

---

M,DCC,LXXXVII.

THE NEW MEDICAL  
JOURNAL  
OF THE

THE  
NEW YORK

OF THE  
NEW YORK  
OF THE  
NEW YORK

OF THE  
NEW YORK  
OF THE  
NEW YORK

OF THE  
NEW YORK  
OF THE  
NEW YORK

OF THE  
NEW YORK  
OF THE  
NEW YORK

OF THE  
NEW YORK  
OF THE  
NEW YORK

Nec requies erat ulla mali, defessa jacebant  
Corpora, mussabat tacito medicina timore,  
Quippe patentia cum totas ardentia nocteis  
Lumina versarent oculorum expertia somno,  
Multaque praeterea mortis tum signa dabantur,  
Perturbata animi mens in moerore, metuque,  
Triste supercilium, furiosus voltus, et acer,  
Sollicitae porro plenaeque sonoribus aures,  
Creber spiritus, aut ingens, raroque coortus,  
Sudorisque madens per collum splendidus humos,  
Tenuia sputa, minuta, croci contincta colore,  
Salsaque per fauceis raucas vix edita tussi :  
In manibus vero nervi trahier, tremere artus :  
A pedibusque minutatim succedere frigus  
Non dubitabat, item ad supremum denique tempus  
Compressae nares, nasi primoris acumen  
Tenue, cavati oculi, cava tempora, frigida pellis,  
Duraque, inhorrebat rictum, frons tenta minebat :

LUCRET. *lib. 6. v. 1177.*



Viro admodum erudito

MAURITIO GRIFFITH, S. T. P.

In Ecclesia Christi Collegiata,

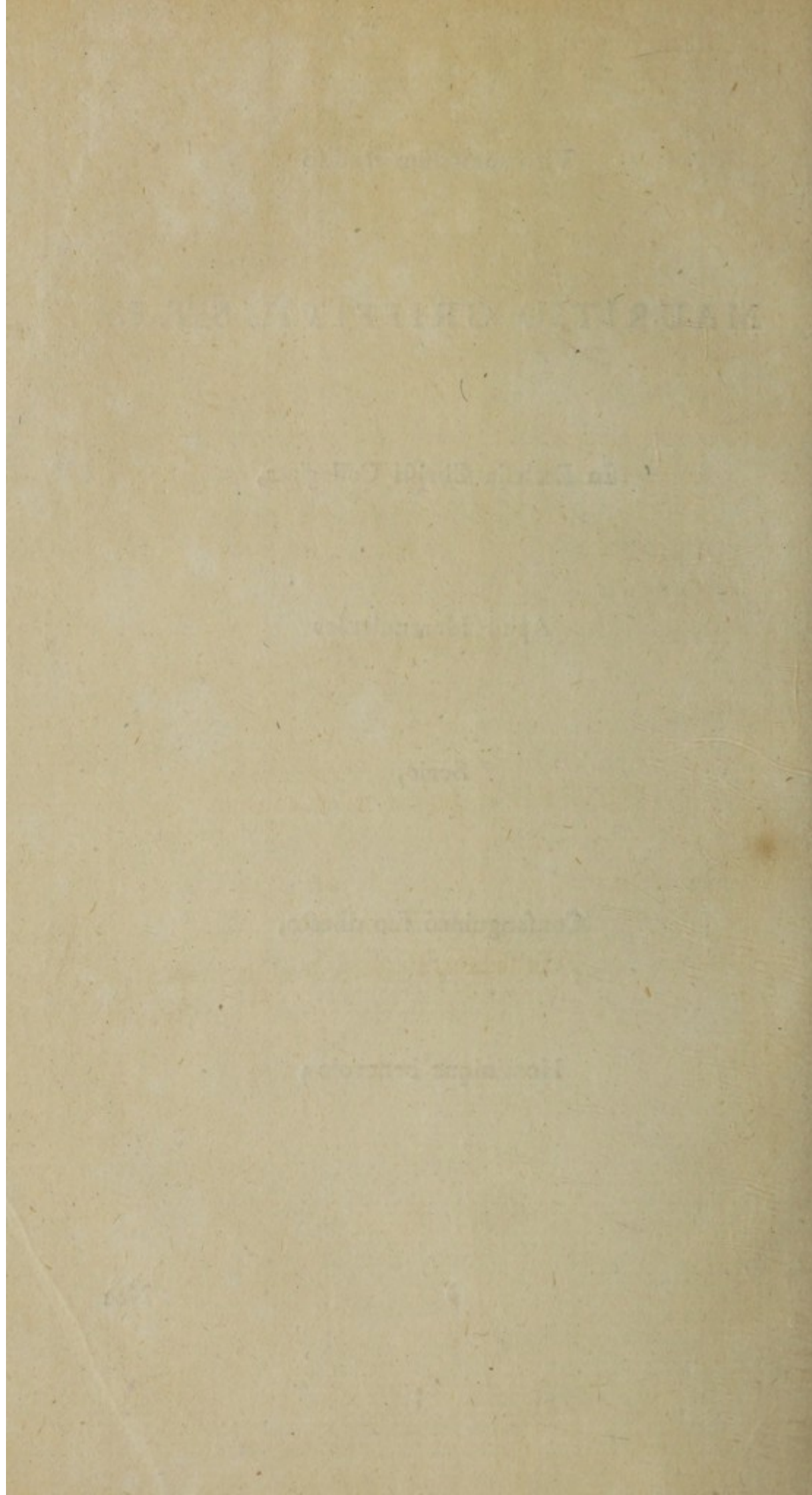
Apud Mancunienſes

Socio,

Confanguineo ſuo dilecto,

Hominique benevolo ;

Nec



Nec non,

Viro Reverendo

ROBERTO LEWIN, A. M.

Vitae integerrimo,

Qui illi fuit et amicus valde colendus,

Et sedulus Praeceptor ;

Item,

ROBERTO LEWIN, A.M.

Item,

ROBERTO NORRIS,

ARMIGERO,

Qui non solum propter doctrinam,

Et artium variarum scientiam,

Jure insignis est,

Sed ob merita multa,

Animique dotes praestantes,

Nemini secundus,

Et certe

Ab eo spectandus semper amicus;

Patri

1871

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION

500 N. 5TH ST. NEW YORK, N. Y.

Acquired from the

Library of the

City of New York

Gift of the

Board of Education

1871

As to the date of the gift

1871

Patri insuper charissimo suo,

(Namque haud absolum habeatur,

Si quae

Ei debet, fateatur ;

Ille enim non solum

Aluit suum filium fovitque,

Sed diligentia multa in re medica instituit) ;

Omnibus

In agro Lancastriensi

Degentibus ;

Hocce tentamen,

Qualecunque fit,

D. D. CQ.

A U C T O R.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

1911

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

1911

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

1911

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

# TENTAMEN MEDICUM

## INAUGURALE,

### DE

## TYPHO.

---

### P R Æ F A T I O.

**E**X iis, quae humanam vitam infestant mala, nullum facilius cujuscunque fortis et conditionis, cujuscunque sexus et ætatis, homines corripit, nullum, quandocunque oritur, saevius aut latius vagatur, quam hoc, sicut apud omnes mortales consentitur, horrenda quidem febris, cui nomen *Typhus* inditum fuit.

Mihi revera non omnino patet, unde noster morbus nomen ejus affecutus est; nisi forte ex *Typhone*, procelloso vento, (hodie *Tiffon*), vocabulo, secundum mythologos a Typhaeo, istorum patre ventorum, qui fruges et

mortales affligunt, et tabem iis inferunt, deducto : Tali quidem conjecturae favet, quod pestis (a) Athenienfium infalubris ventus a Lybia et Ægypto flans, ab antiquis incusabatur : Nil autem hoc refert, nec qualia de hac re a diverfis fuerint prolata fcriptoribus. Ideo hocce in tentamine unum idemque signabit nomen, quascunque hujusmodi labes varii varie nuncuparunt ; nempe febrem pestilentem malignam (b), petechialem (c), novam (d) (anno 1685), lentam nervosam (e), nervosam putridam (f), contagiosam (g), putridam contagiosam in carceribus genitam (h), castrensem (i), putridam (k), catarrhalem putridam (l), putridam biliosam (m), flavam Indiae Occidentalis (n), et Carolinae Australis (o), etiamque pestem (p), &c. utpote quae, ipsis rebus eadem, non nisi viribus discrepant.

## DEFINI.

- |   |   |
|---|---|
| (a) Vid. Thucydid. et Lucret.   | (b) Sennert. River. Willis.             |
| Fræcaſtor.  | (c) Juncker. Hoffmann. Ludwig. Huxham.  |
| Donald Monro, &c.   | (d) Sydenham.                           |
| ham, Macbride,  | (e) Huxham, Macbride,                   |
| (b) Huxham.   | (f) De Mertens.                         |
| (k) Macbride.   | (g) Lind.                               |
| Mertens.  | (h) Vid. Diſputat. apud Haller, tom. 5. |
| (n) Warren, Hillary, &c.  | (i) De Mertens Obſ.                     |
| (p) Waldſchmidt in Diſput. Haller. tom 5.; Chenot, De Haen, De Mertens, Samoilowitz, Alpin. &c. | (m) De Mertens.                         |
|   | (o) Linning.                            |

## D E F I N I T I O.

Morbus contagiosus; calor parum auctus; pulsus parvus, debilis, plerumque frequens; urina parum mutata; sensorii functiones plurimum turbatae; vires multum imminutae \*.

## M O R B I H I S T O R I A.

Causa, quæ sola, meo saltem iudicio, ad hunc morbum progignendum sufficit, admota, incerto temporis spatio, de frigoris sensu conqueritur homo; molestat primo hic sensus subito, leviter, nequaquam vero ordine certo, rigores cum calore alternantes, praecipue sub vesperem adferens; tremulae fiunt manus, subinde torpor lacertos obrepit, debilibus interea membris, et inertia quadam lassitudinis simili nifum omnem sequente; deficit cibi appetitus, praesertim illius, qui ex carnibus conficitur; abruptus somnus nec reficiens. His signis animus accedit demissus; caput quasi gravatur, doletque,

\* Vid. Cullen. Synopf. Nofol. Method.

letque, praesertim circa occiput, vertigine interea lacefcente; micant primo arteriae multo saepius solito; albidula lingua, et mucoso quodam obducta; nec tamen fitis immodica: Qui sic se habent, quanquam nec ad negotia nec oblectamenta valeant, non tamen lectis affiguntur; ingravescente febre, ut solet quinto vel sexto die, in pejus ruunt haec omnia; tunc enim, praesertim lassitudinem, persentit aegrotans; nauseam quoque ad vomitum usque assurgentem; nil tamen, nisi pituita tenuis, et saporis expers, egeritur; vexant praeterea dorsum, lumborum, et articulorum majorum dolores acuti; dolet necnon multo magis caput, magisque alienatur mens: Signa omnia, quamvis mane levamen per aliquot horas parvum acceperint, sub noctem recrudescent de novo.

Pulsus plerumque frequens, debilis, et irregularis, interdum tremulus; nonnunquam paulisper tardus, imo intermittens: Exinde forsitan, rubore subito eodem tempore per vultum suffuso, illico velocissimus; mox autem rursus mirum in modum placidus, et aequalis fit; atque sic alternas vices subit: Attamen citius feriusve languens, mortem haud longe distare indicat.

Spiritus saepe alternatur aegre, comitantibus ponderis et constrictionis sensu, suspiriisque crebris; aer expiratus olet graviter; in ultimo fere stadio, fordes nigrae ad dentium radices congeritur.

Urina varia est: In hominibus plerisque pallida; in quibusdam limpida; nec raro rubida est, atque cerevisiae tenui et vapidae similis, sed ne aliquid sedimenti deponens

deponens plerumque; saepe autem strias flocculentas et furfuraceas fluitantes ostendens. In stadio provectiori, cum jam prope periculum urget, eadem fusca evadit; et juxta finem graveolens valde, et foetens; interdum quoque cruenta. Si, juxta finem, crisis non supervenerit, opaca fit urina, sedimenti nihilominus fere expers.

Lingua primo haud multum a conditione sua sana abest; at cito arefcit; et, si idonea cura non fit adhibita, duriuscula, et fusca fit, atque foveis quasi finditur: Aliquando tamen per totum fere morbum mollis et humida manet, ad margines luteola vel subviridis; modica quamvis fere fitis, linguam ardoris sensus laceffit: Tremat eadem magnopere, si ex ore exeratur.

Fauces saepe obducuntur aphthis, aegro valde molestis, interdum totum canalem alimentarium obsidentibus, et ad anum usque pertinentibus; hinc dysenteria sanguinea, quaeque atrocia eam sequuntur.

Alvus plerumque supprimitur; hoc autem fere frigoris et caloris rationem servat; si enim aëri frigido et humido objectus fuerit aeger, insequitur saepissime diarrhoea, viceque versa. Si vero a casu quocunque alvus, ineunte morbo, liquata sit, eadem usque ad finem fere perstat: Quandocunque malum insigne periculum intentat, atque jam provectius est, inscio homine, dejectur; faecesque redduntur colliquantes, saniosae, cruentae, et odoris cadaverosi; signa viscerum exulceratorum, mortisque jam proximae.

Calor

Calor primo incurfu modicus adest; ftadio etiam provectiori, fi cutem leviter et in momentum tractes, vix aliquo modo calentiozem agnofces; fi autem cui-  
cunque arteriae, pulfus ejus explorans, digitum adpri-  
mas, cito quoddam ad ejus apicem injucundum et ar-  
dens percipietur, cujus rationem non facile reddes,  
quodque paulisper, etiam reductis digitis, manet: Hic  
fensus autem tantum perfentitur in hujusmodi febribus  
valde inficientibus, eximieque contagiofis \*. Incertis et  
inaequalibus vicibus frigus calorem excipit: Subito co-  
lore rofeo interdum genae fuffunduntur, frigentibus in-  
terea et pallidis fummo nafo, et auribus extremis, rore  
gelido fronte quoque madente: Nec raro praeterea cor-  
poris superficies calet atque rubet, dum toti artus fri-  
gore quafi horrefcunt. Paucis ante supremum diebus,  
fi cura idonea non adhibeatur, corporis extrema omni-  
no frigefcunt, et arteriae pulfus aegre fuos exercent;  
aliis in morbis quidem, praeter hunc, hoc fignum prae-  
nuncium eft mortis. Quanquam fubinde fudores, modo  
ocyus modo ferius ceffaturi, initio praefertim erumpant,  
cutis tamen plerumque arefcit, et quafi torrefacta con-  
fpicitur: Sudores ifti plerumque foetent; ex pectore  
autem et capite fere folis profluunt, et aegroto fibimet-  
ipfo ingratum fenfum adferunt; interdum quoque ge-  
lidi et tenaces funt; raro autem tales, quales critici  
nuncupantur.

Sero

\* Vide Pringle obferv. p. 293.

Sero fit vultus cadaverosus; sero quoque graviora morbi indicia gerit: Oculorum autem acies fere semper hebes est, et obtusa; alba eorum pars fere rubore quodam imbuitur, quasi inflammatione correpta esset; quanquam revera ab inflammatione nequaquam oritur hic rubor, sed a vasis tunicae adnatae laxioribus.

Sunt quos delirium nunquam adoritur; stupor autem et hallucinatio inter signa frequentissima sunt; atque admodum pauci fuerunt, qui mentem sani, ad exitum usque, pervenere: Plerique ejus parum compotes, ut ab illustri Pringle Equite, notatum est\*, etiam ineunte morbo, fiunt, vel a venaesectione, vel aliis exinanitionibus nimis, vel denuo ab inspessivo aut immodico liquorum ardentium usu. Raro dormitur; siquando, parum reficit somnus, vel diris phantasmatis et insomniis abrumpitur; conditio veteriosa, quae adstantibus somnum ipsum referre videtur, adeste observatur; aegro autem semper negante se unquam dormire. Hallucinatio saepe provehitur usque ad delirium, praecipue noctu; atrox autem hoc nunquam evadit, regimine calido, caeterisque similibus, evitatis. Quum autem huc usque perventum sit, oculi rubescunt, et obtutu fero volvuntur; cita fit vox, et aegrotus e cubito exilire conatur. Quum vero delirium ortum suum ab exinanitionibus nimis traxerit, vel a morbi stadio proVectiori natum fuerit, marcescit vultus, et palpebrae, inter dormitandum, modo non clausae sunt; vox quoque, quae  
ferme

\* Vide Pringle's observat. p. 294.

ferme tarda et languens erat, vix nunc, aut interdum ne vix audienda.

Progrediente morbo, mens adhuc magis moestitia opprimitur, viresque deficiunt, donec debilitas, jam ad extremitatem perducta, mortem infert.

Saepius quoque tremiscunt manus, hoc morbo inchoante, quam subsiliunt tendines; quanquam non raro hi quoque afficiuntur; et semper fere cum per longum spatium protrahitur morbus. Per totum fere morbum, quanto languidius pulsant arteriae, tanto magis delirium et tremores agitant; eadem praeterea ratione, qua arteriis vigor inest, liberatur caput, et vis animi restituitur.

Surditas levis saepe sub initium adest; quum vero ad summum provectus est morbus, omnino obtundit.

Adstantibus conspicitur aeger, quae in stragulis vel parietibus vicinis forte promineant, carpens: Quamvis hoc signum a quibusdam scriptoribus inter pessima recenseatur, multi tamen, quibus fuerat, secundam valetudinem receperunt.

Morbo adjungitur quoque eruptio, quae *petechialis* \* nuncupatur, saepe sed non semper eum comitans; etenim haud perpetuo manifestatur, nisi aegro aëri calido objecto; efflorescit haec eruptio modo punicea, modo pallentior, modo etiam livescens; a cute autem promi-

nere

\* Primo apud recentiores hanc eruptionem notavit Fracastorius; nominaque indidit lenticularum, puncticularum, vel peticularum.— Vide Fracastor. de Morbis Contagiosis, lib. 2. cap. 6.

nere nunquam observatur : Pectus, dorsum, et humeros, aliquando crura et brachia, sed vultum nunquam vel rarissime, istius maculae occupant. Ipsae plerumque sunt ita exiguae, ut, nisi quam maxima accuratatione spectentur, interstitia inter eas deprehendere nequeamus ; cutis solummodo paulo rubrior, quam solet, conspicitur ; maculae autem adeo confertae sunt, ut inter se confluere videantur. Quarto fere die vel quinto erumpunt hae ; attamen aliquando post intempestivam exinanitionem tertio ; nonnunquam non ante decimum quartum, vel etiam serius apparent ; quandoque praeterea non usquedum extinguatur homo. Largos post sudores, qui equidem petechias paulisper evanescere faciunt, plurimae pustulae, quales miliariae appellantur, interdum palam se proferunt ; sed nunquam vel rarissime fausti exitus praenunciae sunt.

Striae purpureae vel vesiculae illae, quae vibices nominantur, lineis sanguineis similes subter cutem sparsae, juxta morbi finem subinde observantur.

Deficiunt nunc et animi et corporis vires ; frigent extrema ; ungues pallent et livescunt ; arteriae tremulae et vibrantes fiunt, vix autem pulsantes ; revera tam crebri et imbecilles earum ictus, ut vix, aut interdum ne vix numerari possint. Nunc aeger hallucinans omni sensu caret ; nec strepitu aliquo, nec luce clarissima, quamvis ineunte morbo, mirum in modum persentiisset ambo, afficitur : Excipitur nunc veterno delirium, et hic demum somno aeterno. Faeces atque urina, inscio homine, et lachrymae sine causa elabuntur. Capi-

tis crines defluunt: Augentur tremores, et subsultus tendinum, illico mortem inducturi.

Ab ejus graviore, seu mitiori statu pendet morbi duratio; aliquando, sed raro intra quinque vel septem dies, aeger convalescit; in aliis exemplis per septem vel plures etiam hebdomadas differtur sanitas. Si autem per tantum spatium progrediatur morbus, aliquid saepe fatuitatis aegrum arripit, fere non per multos menses discessurae, nec quoad vires omnino reficiantur. Clephane, ille doctus et sagax homo, decimo septimo die, plerumque ex eo, quo lecto affixus est aeger, signa meliora, fere, si unquam, obferri monuit: Alii vero solertes medici, malum vel morte, vel, quanquam rarius, sanitate, intra septem dies, excipi, memoriae prodiderunt.

In plurimis exemplis veteris, somnum simulans, adoritur, et tantus est quantus aegro facultatem praebeat, virium adeo recipiendarum, ut melius cum incursum morbi futuris conflictari valeat. Interdum quoque crisin afferens faustam in parotidum \*, maxillarum, aliarumve glandularum, benignam suppurationem definit; dira autem haec, cum maligna intentat. Multi gangraenam, quae in partibus, quibus aeger recumbit, oritur, pro bono signo habuerunt: Pro malo contra alii; quod equidem mihi verisimilius videtur †.

QUAE

\* Pringle observavit, quod glandulae parotideae ipsae, nunquam aut rarissime in suppurationem abeunt, sed tantum quaedam lymphaticae, his superjacentes.

† In disputationibus autem, ab Alberto clarissimo Van Haller selectis,

## QUÆ CADAVERE INCISO REPERIUNTUR.

Tam exigua est cognitio, quæ cadavera hominum, hoc morbo peremptorum, scrutantes adipisci possumus, quod ne ullius momenti etiam scrutari videatur; recensebo autem ea, quæ pauca vel egomet vidi, vel e libris accepi, vel denuo audivi.

Vasa in visceribus turgentia, quasi ex inflammatione (quamvis revera, meo saltem judicio, a causa diversa, laxitate scilicet, pendeat hæc res) comperta sunt sæpissime, ut et inter se cohaerentia. Cranio quoque exempto, et meninge duriori rescissa, cerebri vasa turgentia, ut illa viscerum, et ex eadem causa, non raro observantur.

Abscessus ampli in cerebro quoque, præsertim in ejus anteriori parte, post morbos hujusmodi graviores, et liquido serum lactis referente impleti, aliquando conspiciuntur: In exemplis hujusmodi, caput nonnihil distensum, et solito majus, videtur. In nonnullis qui, postquam hoc morbo laboraverant, sanitatem receperunt, externe jam recensitis similia apparuerunt; fatui-

tas

lectis, exemplum de febre maligna, per gangraenam pedis dextri in regione externi malleoli soluta, nobis traditur.—Vid. Haller. Disput. vol. 5. p. 179.

tas autem per menses aliquot, ut in morbi historia dictum est, saepe permanfit.

Lind \*, pauca hominum cadavera hoc morbo interemptorum ipse diffecans, his vel illis in corporis cavis quantitatem puris faniosi amplam fere semper invenit; in tabulas quoque retulit exempla quaedam hujusmodi.

Quae, inter cadavera peste peremptorum, se manifestarunt, ista, quae in iis nostro hoc morbo extinctorum, adeo simulant, ut tantum gradu discrepantia videantur.

Quos pestis apud Massiliam, anno 1722, saeviens e medio sustulit, illis, corda distenta plerumque et nigro atque concreto sanguine referta esse conspiciebantur. In paucis auriculae lividae et quasi gangraena correptae erant.

In quibusdam cerebri membranae nigritiae sua se similiter laborasse suadebant: Cerebri quidem nonnunquam ipsius pars corticalis livescebat; per medullarem interea maculis colore simili vel etiam fere nigro sparsis.

Pulmones autem in plerisque pleurae costarum adhaerebant.

Hepar interdum valde ampliabatur, ejusque vasa sanguine atro turgebant: In uno quasi gangraena correptum videbatur, et saepissime in fellis vesicula bilis nigra et subviridis se in conspectum dedit.

Abscessus necnon quodam in cadavere, inter integumenta et muscolum pectoralem majorem finistrum, in  
altero

\* Lind on Fevers and Infection, p. 95.

altero inter pectoris cavum et mediaſtinum reſidens, inveniebatur.

Bis polypi craſſi in cordis ventriculis ſemet oſtenderunt.

## D E D I A G N O S I.

Typhum inter et ſynochum, febrem ſcilicet quae initio ſynocha, progreſſu verſuſque finem typhus nominatur, diagnoſin ſtatuerere multi conati ſunt. Ego autem, cum viro illo ſolertiſſimo Cullen omnino conſentiens, ſynochum ſolummodo ut, varietatem typhi, ab eadem cauſa, ſed aegro in diatheſi phlogiſtica admota, provenientem, et ſimile curationis conſilium poſtulantem, habeo: Quae equidem ſententia, a rebus poſt exinanitiones temere factas in pejus ruentibus, confirmatur.

Eſt morbus a plerique medicis *puerperus* nuncupatus; ſigna cujus, meo ſaltem judicio, magnopere typhi ſimulant; quod equidem vir ille indefeſſus White Mancuniſis, exemplis ab eo prolatis, mulierum quae inter puerperis ſubminiſtrandum typho ipſo correptae ſunt, probare conatus eſt.

Memoriae quidem perpauca fuere prodita, de morbo *puerpero* a parte aliqua inter enixum lacerata, qualis ſcilicet ad partum pertineret, prognato, nulla alia cauſa excitante

excitante admota : Si autem hoc cum vero stet, contra id quod asseveravi, haud infertur argumentum : Sed etiam quod ad idem ego potius suspicarer res aegrae fortuito obvenientes illam multo magis morbo opportunam reddere posse, adeo ut halitus inficientis quam minimum ad morbum gignendum sufficeret. Dum ejus origo, propter attentionem et curam, quas illi puerperae ipsae impenderent, parum adstantibus spectaretur. Ausim praeterea, quamvis haud sine magna diffidentia, affirmare, quod, si idonea cura, ad aegrae vel aliorum halitum dissipandum, aëre libere perflante, et stragulis lecti saepe mutatis, adhiberetur, nulla quae rite febris *puerpera* dici potest unquam se ostenderet ; ut et, quod ullus morbus forte adoriens partes quasdam solummodo afficeret, vel affectionis cujusdam topicae foret *symptomaticus*, remediis topicis curandus.

Quidam scriptores, pestem ab hoc et origine et signis quae secum adfert malum omnino diversum esse, voluerunt ; hoc vero nequaquam patet, nec enim, intra progrediendum pestis, aliquid praeter hujus morbi graviora signa manifestat ; eandem quoque agnoscit originem, eadem nec non, ac quae in caeteris febribus contagiosis medendis utilia sunt, remedia postulat.

Multi sunt revera alii morbi typho non omnino ab similes ; cynanche videlicet maligna, species pneumoniae putridae, id est, peripneumonia et pleuritis, malignae aphthae, et variolae confluentes, pemphigus, &c. ; tot vero sunt, quae satis certo istos a nostro morbo dignoscant, quod in hoc morari supervacaneum habeo.

## D E C A U S I S.

Quae equidem a nobis in *praedispicientes* et unicam excitantem distinguuntur.

## CAUSÆ PRÆDISPONENTES.

Sunt omnia quae hominum vires ita attenuent, ut excitanti magis fiant obnoxii \*.

Causas illas in sequentem tabulam digerere conatus sum; suntque

A. Frigus vehemens, illatum

a. humido aëre vel sicco; aut, denuo,

b. vestimentis madidis:

B.

\* Duo sunt morbi, hydrops scilicet et phthisis pulmonalis, qui forte huic opinioni fanciendae repugnent; ut et quodammodo, annotante celeberrimo Lind, scorbutus; nunquam enim vel rarissime typho obnoxii sunt, qui hoc morbo laboraverunt. Quo modo hujus rei ratio reddenda est, omnino nescirem, nisi in solertis Joannis Hunter sententias irem, et duas contagiones, potiusve morbos violentos, nequaquam uno eodemque tempore posse suas vires exercere, asseverarem.

- B. Calor immodicus :
- C. Affectus animi sedantes ; ut
  - a. timor,
  - b. moeror,
  - c. invidia :
- D. Affectus animi excitantes ; ut
  - a. ira,
  - b. amor, &c.
- E. Quodcunque immodicum ; scilicet
  - a. ebrietas iterata,
  - b. ingluvies,
  - c. nimia Venus,
  - d. negotia, meditationes, et alia quibus valde incumbitur,
  - e. pervigilia, similiaque :
- F. Diaeta tenuis ; qualis fit
  - a. a vegetabilibus confecta, atque
  - b. potiones, quae parum nutriunt :
- G. Vita iners :
- H. Larga exinanitiones ; vel
  - a. a venaesectione nimia ex consilia facta, vel
  - b. vulneribus fortuito inflictis :
- I. Omnia ad putredinem proclivia.

Atque haec quidem nunc singulatim manent tractanda : Imprimis igitur quod ad

A. Frigus vehemens illatum, humido aëre vel sicco, aut denuo vestimentis madidis ;

Ea ratione qua frigoris humano corpori admoti vires sunt diversae, diversos effectus edunt ; primo enim stimulant ; deinceps tonicae fiunt ; postremo, quum diu et acriter institerint, sedantes evasurae.

Incidit plerisque opinio, hoc malum a frigore solo ortum suum ducere : Eorum autem opinionem, quamvis diffidentia summa, quia maximi nominis sunt, quodammodo rejicere vellem, nempe, quoniam non desunt exempla ei omnino repugnantia. Etenim omnibus notum est, quod a frigore insolito quemcunque afficiente, *catarrhus*, *pneumonia*, vel *rheumatismus* gigni solent : Quae equidem a malo, quod jam versamus, natura, quantum nobis innotuit, saltem vero signis quae praese ferunt, et medendi ratione quam postulant, valde diversa sunt. Fuerunt praeterea, quibus dubio fuit, an a frigore unquam illa febris esset cui Cullen *synocha* ut nomen indidit : Ex iis quoque nonnulli febrem *idiopathicam* illi similem existere omnino negarunt ; talem solummodo affectionis *inflammatoriae* et localis indicium asseverantes. Istis concedatur, nec enim mihi negandum est *synocham*, raro accidere ; illam vero nunquam fuisse conspectam dicere, e vero, quantum scio, excedit : *Synocham* enim, a frigore solo prognatam, se conspexisse saepe, retulit clarissimus Home ; nec dubitavit eruditissimus Gregory, febrem, *synocham* omnino simulantem, quamque *idiopathicam* non potuit non existimare, cuique exinanitiones nequaquam parcae fuere

medendi consilio, semetipsum observasse semel, edicens.

Aër frigidus, vel alia quae stimulant, corpora una cum causa excitante, vel ante eam admota, propter diathesin phlogisticam tunc existentem, forsitan illa, quae signis synochi similia sunt, prognerent; atque ex tali similitudine, et antiquorum et etiam recentiorum medicorum errores, ut et mala quae inde secuta sunt, ortum suum forte traxerint. Quoniam calor animantium vitae adeo necessarius est, ut, hoc ex toto deficiente, illa quoque deficiat, et extinguatur; humanum corpus tanto frigore afflictum, quantum temperiem illius minorem ea sexaginta duorumque graduum reddat, oportet, ut inde quadam ex parte debilius factum, citius et facilius morbi causa excitante afficiatur; atque huc spectat aër frigidus et humidus. Attamen, quia ex madidis vestimentis frigus saepe et perstringit diutius, et clarius in animalium vitam effectus suos praestat, proxime scilicet admotum, aliquo ejus viribus obstituto intercedente, consequitur, ut causae excitanti multo magis faveat.

B. Calor immodicus, qui equidem stimulo omnino et animantibus et vegetabilibus necessario est; sed qui, cum nimius fit, corporis proprium imminuit, (debilitatem scilicet inducendo), nervos quatit et tremulos reddit; quae vel fecerni vel excerni debent magnopere perturbat; animi facultates infirmit; sanguinis cursui obstat; haud leviter exinde inimicum fit corpori, typho propterea opportuniori, atque toti impotentiam et irritabilitatem impertitur.

C.

C. Quod vero ad animi affectus sedantes, timorem nempe, moestitiam, et invidiam: Debilitas a talibus illata nemini patere non potest; ad quam vero pollent praecipue timor et moestitia; id enim vivax principium, quod cerebro inest, minuendo, et exinde cordis arteriarumque vim propulsantem, impetum sanguinis ultimos canales suos ad corporis superficiem pertransituri frangunt, et frigus in istis partibus, comitante pallore, inducentes, propterea corporis universa munera infirmant. Non autem semper hoc modo timor vitae viribus adversus est; etenim ex ejus gradu vario effectus variatur: Vehemens haud leviter sedat, apoplexiam, paralyfin, syncopen, et ipsam mortem adferens; sed mediocris, renixu corporis aucto, haud parum saepe profecit, in epilepsia aliisque morbis nervos convellentibus.

\* Mackenzie et Timoni, de peste quae apud Constantinopolin saeviit differentes, protulerunt id quod hanc opinionem omnino obruere videretur. Turci enim, ut aiunt, cum pestis jam immanis esset, timoris ne minimum indicium gerentes, passim per urbem vagati sunt, et catervatim occubuerunt: Dum Christiani, qui se domibus clausis continuerunt, et omne fere commercium cum aegris evitarunt, dira contagione vix affecti sunt. Inter ea autem explicanda, vix ego timorem (quamvis rari sunt mortales, mortis terrore non percellendi, utcunque ab eo vacui videantur), in quaestionem

stionem hic vocarem ; sed quae ad illum pertinent omnino pertransirem ; quis enim abnegaret ejus effectus ? Qui debilitando, etsi morbum non confestim excitent, ejus origini saltem faveat : Deliciae autem insuper veneris nimium cultae, et alia immodica, quibus Asiatici isti sunt praecipue dediti, quaeque certo debilitant, reddunt illos quam maxime habitui lethali accipiendō (a Christianis quantum potuere, evitato) obnoxios.

Tabes autem illa et mentis et corporis qua invidia homines mulctatur, per omnia saecula horrenda imago fuit ; sic loquitur Ovidius :

- “ Utque Deam vidit formaque, armisque decoram ;
- “ Ingemuit : Vultumque ima ad suspiria duxit.
- “ Pallor in ore fedet : Macies in corpore toto :
- “ Nusquam recta acies : Livent rubigine dentes :
- “ Pectora felle virent : Lingua est suffusa veneno ;
- “ Risus abest, nisi quem visi movere dolores.
- “ Nec fruitur somno, vigilacibus excita curis :
- “ Sed videt ingratos, intabescitque videndo,
- “ Successus hominum : Carpitque et carpitur una :
- “ Suppliciumque suum est \*.”

Illa quoque, sub hoc capite, quae suspicio amatorum angens infert, memoranda sint ; et liceat mihi hic citare versiculos Armstrong illius, et medici periti, et poetae

\* Vide P. Ovid. Metamorph. lib. 2. lin. 773.

tae suavis : Optime enim depingunt acerbos ejus effectus ;

“ But fruitless, hopeless, disappointed, rack’d

“ With jealousy, fatigu’d with hope and fear,

“ Too serious, or too languishingly fond,

“ Unnerves the body, and unmans the soul \*.”

D. Ira autem, amor, &c. animi affectus excitantes nocent, impertiendo corporis actionibus naturalibus, tantum ad commovendum proclivitatis, quantum ex ipsarum nisu, brevi collapsu inducto, linquit hominem debilem et malo obnoxium.

E. Quodcunque immodicum ; ut ebrietas iterata ; ingluvies ; nimia Venus ; negotia, meditationes, vel alia quibus valde incumbitur ; pervigilia, &c. Haec, ut omnia quae nimis cient, vel exercent animum, effectus malos inter collabendum edunt, cerebri vim minuendo, et propterea totum corpus infirmando.

F. Dieta tenuis, qualis sit a vegetabilibus confecta, atque potiones quae parum nutriunt : Cibus nimis parce assumptus, vel etiam is, qui parum nutrit, quantitate majore justo et solito, non, quantum sat, nutrimenti praebet. Atque testimonio sit experientia quotidiana fere, typhum maxime grassari ubicunque inedia, moestitia, et similia, animum deprefferint ; exinde carceribus tam familiaris est : Illi necnon, qui typho laborantibus jejuni

\* Vid. Armstrong on Health, lib. 4. lin. 365.

jejuni subministrarunt, multo saepius et facilius, quam alii, eodem malo correpti sunt.

G. Vita iners : Quoniam vix aliquid secundae valetudini tam necessarium, quam exercitatio modica, est, ita vix aliquid pejora quam iners vita et otiosa secum adfert : A tali enim innumera progignuntur mala ; nervorum vis vivax imminuitur ; tardescit sanguis circumferendus ; concoctio non rite perficitur ; nec ab ea, uti debet, corpus nutritur : Collabuntur muscoli, vires suas remittentes ; et secernendi quemcunque humorem munus vitio corripitur. Celeberrimus Van Swieten inter exercitationem et ruris opera laudanda haec proferit : “ Dum duro labore victum sibi et suis comparat  
“ rusticus, quam firma habet omnia, quam robusta !  
“ Omnes aëris injurias spernit, durissimos vorans cibos  
“ digerit perfectissime. Otio et luxu perditus homo,  
“ quam debilis, quam misere vivit ! Minimam aëris  
“ ambientis mutationem sentit ilico ; et mil'enis gulae  
“ irritamentis, quae satietas, non fames, invenit, vix  
“ potest languentem excitare ventriculum \*.”

H. Magnae exinanitiones, vel a venaesectiōe nimia ex consilio facta, vel vulneribus fortuito inflictis : Omnem exinanitionem solito majorem, utpote quae humorum vitae necessariorum nimium detrahunt, posse homines adeo debilitare, ut magis sint obnoxii labi, patet.

I. Omnia ad putredinem proclivia : Quae, quia halitum naturali et sano alienum emittunt, ex necessitate  
hominem

\* Vid. Van Swieten. Comment. vol. I. § 30. p. 41.

hominem debilitantia, (quamvis non tam insigniter quam illa quae antea memorata sunt), propterea morbo fuscipiendo favent.

A medicis quibusdam, fere omnia *praedisponentia* jam recensita hunc morbum singula prognerare posse, existimatum est: Alii autem ortum ejus putrescentibus solis ascripserunt: Sed hujusmodi opiniones, propter exempla fere innumera repugnantia, obsoleverunt; praesertim vero ea quae putredinem esse causam vult, et a celeberrimo Van Swieten eam respuente haec proferruntur: “ Illos, qui coria animalium ad varios usus pa-  
 “ rant, illos, qui gluten ex animalium partibus confici-  
 “ unt, perpetuo inspirare aërem putridis exhalationibus  
 “ inquinatum, et tamen vivere satis sanos. Foetor au-  
 “ tem tantus est in his locis, ubi talia opificia peragun-  
 “ tur, ut vel transeuntes offendat. Immo observatum  
 “ fuit, aërem putridis effluviis repletum, fuisse pestis  
 “ remedium †.”

#### CAUSA EXCITANS.

Humanum igitur halitum, ut causam ejus solam habemus; qui, postquam diu in locis angustis incarceratus fuerit,

† Vid. Van Swieten. Comment. vol. 5.

fuerit, adeo inficiens evadit, ut homini, praesertim antea opportuno, admotus, morbum, de quo agimus, cieat.

Hanc sententiam cum vero stare, fere innumera testantur; eamque medici plerique amplexi sunt. Innotuit enim hanc febrem, in locis ubi conferti homines coercentur, praecipue grassari, propter commercium non evitandum. Quandocunque carcer, insula, vel navium classis, ab hoc morbo, per aliquod tempus, omnino immunia fuerint, et postea eo infesta fiant, hanc ei causam esse, si sedulo perscruteris, reperietur \*.

Eandem contagionem diversis modis propagari opinati sunt medici; nempe aëre circumfuso; hoc morbo laborantium contactu; et denique, fomitibus: De quibus singulatim tractandum est.

imo, Quod ad aëra; apud medicos parum constat, an aër atmosphaericus unquam hoc contagium adferat; contigit autem mihi exempla quaedam observare tali opinioni nequaquam faventia; haec enim febris, siquando *sporadica* fit, tardissime inter mortales vagatur; insuper etiam, cum acrius inficit contagio febrem gignens, halitus nocivus non late per aëra diffunditur; hoc verum esse testantur plerique, qui de peste scripserunt; multo magis autem, ab illis, quae in Nosocomiis observata sunt, haec res probatur; in iis enim nonnunquam, ne etiam ille qui in lecto proximo ei, cui aliquis hoc morbo laborans affigitur, typho corripitur. Unde li-

cet

\* Vid. Lind, &c.

et inferre, aëra solum hujus morbi diffundendi vel omnino non incusandum, vel fere infontem esse; imo ne vix asseverare dubitarem, aëra talem contra eum maximum auxilium ferre.

Sed omnino constat, quod cum aër quacunque ratione gravior factus fuerit, hanc contagionem magis grassari; quod testantur carcera, naves, et omnia loca angustiora, in quibus glomerantur homines.

Celeberrimus Priestley in locis angustis aëra phlogistoscatare asseverat, et exinde mutationem accipere; suspicari idcirco licet, illum in talibus locis propterea inquinari, et fieri id per quod ab uno homine ad alterum permeat contagio. Hoc et loca in quibus pollet contagio eadem opinioni favent, nec non ratio, qua malo occurritur, eandem verisimilem reddunt.

Iis praeterea, qui volunt putredinem huic morbo causae esse, objici potest, quod contagio haecce praecipue infesta est in locis, ubi phlogiston, putredini omnino repugnans, maxime abundat; sicut in carceribus, &c. probatur.

2do, Contactus cujusunque hoc morbo laborantis. Hodie vix dubitatur, quin aliquis morbo tam contagioso correptus, ex contactu suo, simile malum communicare possit; ideo exempla hoc testantia proferre supervacaneum habeo: Vellem solummodo hic innui, quod ejus contagio rarius, nec tam facile contactu inficit, si humanum corpus, ei, ob quasdam causas accedentes, non antea opportunum fuerit.

3tio, Subeunt fomites. Illi enim halitus, qui ab aegro exorti fuerint, vestimentis et stragulis cujuscunque generis praecipue insident, et ab iis insigniter lethales profluunt; nec ab iis vacuae sunt domiciliorum areae et parietes, nec transtra navium nec tabulae. Ab exemplis compluribus constat, contagionem hoc modo quam aliis omnibus multo certius propagari et diffundi posse; atque hoc mihi contingere videtur, ab eo inficiente quod halitui inest, multo magis adhuc, quam cum recens ab humano corpore oriretur, acriori evadente, postquam coercitum diu stagnaverit, non in auras diffusum, non afflatu quocunque dissipatum.

Nec, quod ad typhi propagationem, refert, an illi a quibus est halitus ipse, vel illi quorum vestimentis insidet idem, aut morbo ipso eo tempore laborent, aut antea laboraverint. Etenim homines, quorum vestimenta hoc halitu viroso scatent, immunibus ipsis, alios inficere comprobarunt multa: Quod quidem, etsi deessent alia, testata est illa contagio, quae anno domini 1577, inter comitia provincialia Oxoniae habita, multos infecit, ut et illa quae ex curia ista Anglice *Old Bailey* appellata, a fontibus anno 1750 prognata, complures corripuit. Quae mala et qualis contagio anno 1577 exorta sunt, depinxit ipse Cambden: “ Iisdem diebus, dum  
 “ judices ad affizas Oxoniae federent, et Roulandus  
 “ Jenkus procacis linguae bibliopola de probosis in principem  
 “ verbis in judicium vocaretur; venenoso et pestilenti  
 “ halitu, five ex pedore incarcerationum, five ex solo,  
 “ ita correpti sunt plerique omnes qui aderant, ut  
 “ intra

“ intra quadraginta plus minus dies fere singulī praeter  
“ mulieres et pueros obierint, nec non contagione alii  
“ tacti. Inter hos fuere viri graves et juris scientia cla-  
“ rissimi, et jurati, quos vocant, fere omnes, et alii plus  
“ minus trecenti \*.”

Etenim illi homines inter fordes et immunditiam omnigenam diu versati erant; inde halitus nocivi, et contagio exquisita pedetentim apud eos progenerabantur; nempe quae paulatim exorientia, tam diu, istis adeo familiaria erant, et aëre quem spirando receperunt adeo penitus immista, quod non facile ab iis omnino decederent; propter consuetudinem ipsis innocentia, sed facile ab insuetis, dum lente exhalarentur, recepta, et eos propterea facilius afficientia, morbum huncce progenitura. In hoc, ut in omnibus aliis, consuetudo multum valet; id enim quod propter eam huic homini profit, illi propter eandem mortem vel saltem morbum inferat.

Quidam opinati sunt hanc febrem oboriri posse ab aegri cujusvis halitu; et exempla huic opinioni faventia proferuntur; praecipue vero a cl. Lind, hanc ipsam febrem ab halitu hominum diarrhoea, mania, atque etiam variolis laborantium, prognatam esse, probare conante, talia recensentur: Mihi autem verisimilius videtur, vix nisi ab halitu eorum, qui diarrhoea, aut mania, corripiuntur, eximie vitiato hoc malum nasci; et ab eo illorum, qui variolis implicantur, rarissime, nisi quibus

\* Vid. Cambden. Annal. Elizabeth. anno 1577, p. 271.

quibus antea variolae contigerant ; aliter enim se rebus habentibus, variolae ipsae multo potius quam noster morbus insequerentur.

Pauca hic, de modo quo contagio haecce humanum corpus afficit, proferenda sunt.

Satis compertum habeo, eam fere semper primo genus nervosum infestare : Ut et, quoniam nervi ferme ubicunque corporis sunt, morbum inducendum fore ab eo, quod inficit, cuicunque parti, et quacunque ratione, admoto \*.

Patent autem ei tres praecipui aditus ; scilicet,

1<sup>mis</sup>, Una cum saliva in ventriculum recipiatur ;

2<sup>do</sup>, Una cum spiritu in pulmones ; vel,

3<sup>tio</sup>, Per foramina cutis.

1<sup>mis</sup>, Quod ad salivam hujusmodi morbum secum una ferentem ; quoniam pus variolarum, morbique veneri contagiosum ab ore in ventriculum delatum vix aut ne vix variolis et morbo venereo causae est, parum verisimile videtur typhum hoc modo inferri posse ; nisi revera humor gastricus, quem ego effectibus ejus adversari opinor, ita vitiatum fuerit, ut non amplius proprio munere fungatur ; aut, nervis laesis, ipsi veneno faveat.

2<sup>do</sup>,

\* Aliquando sub et peste et hoc morbo nervos non primo correptos esse forte persuasum videretur, scilicet, quia in priori saepissime bubones, &c. tam cito erumpunt. Nonne vero nobis licet, quod ad hoc, enunciare venenum in istiusmodi exemplis per absorbentia in corpus recipi, et eruptiones ex ista causa varias exsurgere ? Hinc augere nil universum statui potest.

2do, Sed multo magis verisimile est, spiritum receptum contagioni vehiculo esse; quanquam ejus, eodem emissio, quoque aliquantulum emittatur; etenim inter transitum nervuli per nares interiores sparsi, et illi qui organa respirationis pertinent, forsitan afficiantur.

3tio, Maxime autem huic malo patere videtur id iter, quod cutis foramina praebent; ibi enim praecipue nervi abundant; quos, ineunte malo, solos ab eo laborare, ideoque morbum hoc aditu potiusquam ullo alio induci posse censeo. Huic opinioni favet ille consensus, qui inter corporis superficiem et ventriculum intercedit; cujus, quandocunque inter partes corporis dissitas obtineat, a medicis omnibus nervi pro causa habiti sunt; apud eosdem praeterea convenit, talem consensum, quocunque modo hujus partis fibras sentientes afficientem, eodem quoque illius affecturum esse. Ex hoc principio redditur eorum, quae ab *anorexia* et nausea proveniunt, ratio; illae enim affectiones, in morbo, de quo agimus, praecipue molestantes, a fibris muscutorum, inter quas plurimi discurrunt nervi, *atonia* laxatis oriuntur; cum igitur haec contagio, nervos infestatos ostendens, et propter eos jam muneri suo impares, muscutorum fibras, (non enim hi, immunibus illis, laeduntur), laxiores reddiderit, ad ventriculum ob consensum jam memoratum decurrit recta haec laxitas, vel *atonia*, ibi proxime *anorexiam* et nauseam sui similes editura; similes, inquam, quia apud medicos constat, tonum ventriculi fibrarum imminutum iis originem praebere; et propterea haec  
contagio,

contagio, cum debilitatem inferens, adoritur, in ventriculum effectus suos primum manifestat.

Effectibus suis, potiusquam aliquo alio modo, dignoscitur haec inficiens materies. Odor autem subinde percipitur, quod testatur cl. Lind; en ejus verba: “ In  
 “ discoursing with several who have been infected by  
 “ patients in contagious fevers, they generally com-  
 “ pared the first impression to an earthy disagreeable  
 “ scent, received into the stomach, as from a grave  
 “ newly opened, but not quite so raw as the cadaver-  
 “ ous stench; and the effects of it, shivering and sick-  
 “ nefs, were instantaneous. This is a particular smell,  
 “ which cannot be described \*; some compare it to  
 “ that of rotten straw. It sometimes most nearly ap-  
 “ proaches to the disagreeable affecting scent from a  
 “ person labouring under the confluent small-pox at  
 “ their turn, though it is not so strong †.”

Nec non illi solerti medico Campbell, qui nuper de typho librum edidit, similem, ut ipse narrat, odorem prope cellas carceris Lancastriensis perfentire contigit; nec fuit hic sine magno negotio sublatum ‡.

Pauca nunc dicenda sunt de illa aëris temperie, quae potissimum hujus morbi propagationi favet. Campbell, quem supra citavi, opinatus est, eam haud insigniter contagiosam esse, nisi in regionibus temperiei mediae vel frigidioris: In ejus sententiam mihi omnino eundem

\* Vide Lind on fevers and infection, p. 62.

† Vide notam ejusdem.

‡ Vide Campbell's observations on typhus, p. 32.

eundum est; nam multa eam fancientia alii scriptores protulerunt. Memoravit \* Ruffel in Hierapolis historia, pestem, posteaquam hyeme in oris istis eximie infesta fuerit, per aestivum calorem interquiescere, et fere omnino cessare. Item observavit Alpinus, pestem aëris caliditate absumi †.

Certiores fecit praeterea Lind, febrem Indiae Occidentalis flavam, raro in iis regionibus, quibus sol rectius affulget, contagione propagari; sed ejus vires nocentes et valde inficientes seipsas ostendere, et cito homines arripere, siquando alicujus ab ea interempti vestes, &c. ad regiones magis frigentes transvehantur.

‡ Blane quoque memoria dignum habuit, quod naves hoc morbo insalubres redditae, et homines eo laborantes ab Europa ad Indiam Occidentalem portantes, plerumque, quamprimum plagas calidiores appulerint, ab eo immunes fiunt; nec non quod vix recrudescit malum postea, si adversus id ulla, etiam minima, cura impendatur.

Ex his non alienum inferre videtur, contagionem hanc in aëris media temperie, et regionibus quae coelo temperato gaudent, praecipue nocere, et saepissime grassari; haud raro etiam annotante Lind, quando acris est frigus, maxime urget: Istis autem rebus adjiciatur, quod apud nostras plagas, autumnus decurrente, vel incipiente jam vere, latissime homines infestat typhus; praecipue  
autem

\* Vide Ruffel's History of Aleppo, p. 227.

† Vide Alpin. de Medicin. Egypt. lib. I. p. 28.

‡ Vide Blane on the health of seamen, p. 278.

autem postquam nubilofus ftagnaverit aër, et talis fuerit qualis a Celſo gravior appellatur.

### C A U S A P R O X I M A.

De cauſa proxima tot, et tam multis ſcriptoribus prolata ſunt, quod de illa multis differere vix mihi opus eſſe videtur; id tantummodo memoratum vellem, quod ab exemplis fere innumeris, me judice, probatur, et de hac re, inter cauſas remotas quantum ſufficiat, recenſetur; nempe vires, quae vitae neceſſariae ſunt, fractas et debilitatas proximae huic morbo eſſe cauſae; exinde cuncta, quae illum ſignant, profluere, et exinde humores omnes fieri ad putredinem proclives: Adjiciatur quoque, quod retulit illuſtriſſimus Cullen. En verba ejus: “ Such, however, is, at the ſame time, the nature of the animal oeconomy, that this debility “ proves an indirect ſtimulus to the ſanguiferous ſyſtem; whence, by the intervention of the cold ſtage, “ and ſpaſm connected with it, the action of the heart “ and larger arteries is increaſed, and continues ſo till “ it has had the effect of reſtoring the energy of the “ brain, of extending this energy to the extreme veſſels, of reſtoring their action, and thereby eſpecially “ overcoming the ſpaſm affecting them; upon the re-  
“ moving

“ moving of which, the excretion of sweat, and other  
 “ marks of the relaxation of excretories, take place .”

## D E P R O G N O S I.

Conjecturalis est fere omnino illa medicinae pars quae *σημειωτική* vocatur ; ea tamen medicus peritus non sine jure utitur, et ex arte sua, variis, quae forte contingant, accommodat : Etenim, quia morbi fere omnes in eorum progressu, notas complures exhibent, quae ea ratione qua salutem, vel interitum, vel quemcunque alium exitum, obscurius aut clarius denunciant, minoris vel majoris momenti, quod ad medendi rationem, et alia, sunt ; oportet ut illas notas quam maxima attentione observemus.

In hoc autem morbo, si delirium leve ; si vires non admodum fractae ; si cruribus paulum reductis in hoc vel illud latus, ut ei antea in usu fuit, recumbit aeger ; si facile in lecto convertitur ; si noctu dormit ; si interdium vigilat ; si arteriae, cardiacis administratis, pleniores pulsant ; si juxta finem morbi lenis adest sudor, vel liquatur alvus ; sed praecipue si, aphthis non proritantibus, largior profluit saliva ; si in diversis partibus tumores apparent benigni ; si petechiae fuscum colorem splen-

E

didiore

\* Vide Cullen's First Lines, sect. 46.

didiore mutant, fausta augurare licet. Duretus in tabulas retulit, quod, si lingua in febribus mollis et humida est, bona praenunciantur.

Surditas a quibusdam inter optima signa habita, a cl. Home, experientia propria edocto, inter mala potius recensenda existimatur; atque mihi ejus opinio cum veritate omnino consentire videtur; vitium enim, organo quae auditui inservit, non facile medendum, ab hoc signo indicatur. \* Baglivi opinatus est surditatem post septimum diem supervenientem, sed non nisi cum aliae res meliora polliceantur, ad exitum optandum spectare.

Subeunt nunc illa ex quibus infausta praedici solent.

Ea autem signa sunt, quae mortem vel magnam debilitatem infecuturam, atque propterea ad putredinem quandam humorum proclivitatem, ostendunt; scilicet,

*Imis*, Quae *functiones* animales laesas indicant: id est,

A. Cum illi motus, qui ex voluntate fieri solent, impediuntur; cum exinde iners et quasi delapsus evadit aeger; cum in lecto resupinus jacet cruribus manibusque porrectis, nec seipsum potest ab hoc in illud latus vertere; et cum deorsum ad pedes subinde delabitur.

B. Cum iidem, propter debilitatem vel laxitatem eorum organa corripientem, motus irregulares fiunt, nec rite nec solito more perficiuntur; cum exinde balbutiens lingua fit,

et

\* Vide Prax. Medic. Bagliv. lib. I. p. 70.

et manus tremunt ; cum subfiliunt tendines, et dentes strident ; cum nervorum distensiones adoriuntur ; cum oculi omnia oblique intuentur, et tarde interea volvuntur.

C. Cum sentiendi facultas hebetior fit ; nempe cum soliti stimuli parum percipiuntur ; ut, *imis*, Lux ; oculis obtutu fixo haerentibus ; atque vel quae forte objiciantur geminata, vel indistincta conspicientibus : *2do*, Sonitus ; qui non excitans surditatem indicat ; cum praeterea aures valde tinniunt.

D. Cum mens non amplius sui compos est ; caligine, comate, pervigilio, infomniis diris, delirio mitiori vel atrociori molestantibus.

*2do*, Quae indicant *functiones* vitales laesas ; id est,

A. Cum languidius et tardius ab arteriis pulsatur ; vel cum illarum pulsus subinde cessant \* ; sic se rebus habentibus, frigidi sudores prorumpunt ; pallet vultus, et ungues livent.

B. Cum extrema frigent, ut manus, pedes, summus nasus, et aurium ambitus.

C.

\* Ballonius asseverat lethum, arteriis per spatium duorum ictuum pulsus suos intermittentibus, non longe distare.

Rega nos a sua experientia docuit, subitanam mutationem pulsus frequentis in raram omni in febre funestam esse. Oportet autem ut, antequam hoc in modo praesagiamus, talis mutationis causae praecognitae sint ; quia forte non morbi vires, sed quoddam aliud ei causae sit.—Vide Reg. Method. Medend. cap. 3.

C. Cum corpore erecto, vel ex motu, linquitur animo.

D. Cum spiritus aegre et tarde alternatur, quanquam organis, quae illum reciprocant, desit vitium. Praenuncius mortis Hippocrati fuit spiritus languescens, sed frequens.

3tio, Quae indicant *functiones* naturales laesas; id est,

A. Cum ventriculus infirmatur, *anorexia*, nausea, vel vomitu laceffentibus; cum gustus adeo corrumpitur, ut vel non munere suo fungatur, vel abnormem exerceat.

B. Cum excernenda, infcio homine, profluunt, ut urina, et faeces, spincteribus suis non amplius coercentibus, vel lachrymae, ductu suo muneri impari propter laxitatem evadente.

C. Cum deglutiendi difficultas adest, musculis huic muneri inservientibus debilibus, vel paralyticis.

Ea autem, quae humores ad putredinem proclives indicant, ad firma jam debilia, et laxata praecipue referenda sunt; atque hanc humorum conditionem ostendunt.

A. Sanguis, cordis vi impellente non aucta, a qualibet parte effusus; subcutaneae effusiones, vel sanguinis rubri, petechias, maculas, aut vibices, facientis, vel feri flavidi; unde febris Indiae Occidentalis flava.

B.

B. Excretionēs a sana conditione mutatae ; ut faeces liquidae, valde foetentes, et hominem atterentes ; urina rubrior, quasi sanguine tincta, et male olens ; olidus quoque sudor, et latex ille quem epispastica proritant \* ; foetet insuper anima, et

C. Cadaverosus est totius corporis odor.

Haec praecipua sunt signa, salutem vel necem portendentia : Notandum est autem, quod inter pessima spes tamen superest.

## QUORUNDAM RATIO SIGNORUM.

Debilitas praecipuum est signum, vires animales laborare faciens ; non autem admodum formidolosa ea debilitas, quae non universa est ; a cerebri vi imminuta ea pendere videtur ; et inde de illis, quae ex morbo futura sunt, praefagimus.

Delirium

\* Lind habuit quaecunque partem epispasticis *deglubitam*, et tenaciori quodam, quasi coriaceo, fere digitum crasso, obductam, atque a partibus subjacentibus, propter humorem ab iis exsudantem, facile divellendo, signare febrem eximie periculosam, et omni infausto esse ; idem memorat quod, hoc velamine sublato, aliud sed tenuius subit. Si autem caro subjacens maculis albidis vel rubris interstinguatur, bona augurare licet ; si fuscis vel liventibus, spes vitae inanis. —Vide Lind on Fevers and Infection, p. 117.

Delirium praecipue enumerari meretur ; hoc omnium februm commune, et a cerebri affectione abnormi, undecunque orta, pendere videtur ; atque simul vitae principium ipsum laesum indicat. Quoniam vero hoc horrendorum praenuncium est, valde interest eorum, qui medicinam exercent, non ignorare, quomodo hujus affectionis diversi gradus inter se dignoscantur.

Quum vero diathesis phlogistica sub initium major est, *pyrexia* vehementiore ingruente, capite dolente, vultu et oculis rubentibus, hisce lucem refugientibus, et auribus sonitum quemcunque vix patientibus, delirium eo quam typhi atrocius adest ; quod quidem praeterea signant animus levi ex causa exasperatus, loquela celerior, et sonantior quasi ex ira ; aeger necnon e lecto exiliens. Sed in typho (nisi ea, quae delirium animi mala accendere solent, admoveantur) delirium adest mite, et praegrediuntur ea, quae corpus valde infirmatum indicant, nempe pulsus arteriarum debiles et plerumque crebri, demissus animus, vertigo, stupor, vultus Hippocraticus, tristis, et oculi quasi vitreo quodam obducti : Aeger nec ferox nec iracundus ; non e lecto emicat ; et sermo placidus, quamvis alienus et muffitans ; deficit memoria, nec mens solito ordine suas cogitationes versat ; quaeque notiones magis familiares erant penitus obsolescunt ; amicos et adstantes vel parum recognoscit aeger vel obliviscitur.

Quaedam ex his signis inter artem suam exercendam concurrentia et confusa saepe offendit medicus ; nec non haec primo aspectu a se invicem distinguere, utcunque

cunque necessarium, est difficile; rebus autem sic se habentibus, nihil ei restat nisi caute audendo, solertiam suam et remediorum idoneorum scientiam, corporis statu quam accuratissime observato, manifestare.

Non defunt complura alia signa functionum animalium laesarum, quaeque recenferi debent; sed hujus tractatus limites inter illa non latius progredi sinunt.

Vitales functiones autem praecipue laborare videntur, a vi cordis propellente imminuta, atque ea vi cerebri, quae *vigilans* vocatur, fracta et impedita; ex his enim vitiis sanguis non amplius solito impetu per vasa circumagitur; atque inde illa mala, quae in prognosi memorantur; inter quae autem praecipua est syncope, cordis vel delassati, vel omnino quiescentis, indicium.

Quum vero functiones naturales impediuntur, signa quae se proferunt, concoctionis facultatem deficientem, devorandi laesam, atque canalem intestinorum laxum, et suo muneri imparem, sphincteribus suis, indicant.

Quandocunque vero humores ad putredinem proclives esse videntur, inferatur solida laxata et debiliora esse. Fere omnes equidem scriptores opinati sunt, putredinem non nisi in sanguine ipso obtinere; exempla nec non eorum sententiae faventia protulere: Sed haec ipsa opinio, me iudice, fundamentis lubricis nititur; etenim a quibusdam ex iis, qui putredini sanguinem totum inficienti voluerunt adscribere malum, narrantur ea quae propriam doctrinam omnino refellunt. Si enim putredo adesset, sanguis solito tenacior foret; aliter autem res hoc in morbo se habent, et (quod testatus

tus est illustris Sydenham) sanguis ab homine sic laborante detractus vix diversus est ab eo, quem pleuritis exhibet. Nec cum hoc discrepant, quae medici hominum peste Massiliensi peremptorum cadavera inspicientes observarunt; quibusque in cordis cavis tunc reperiebatur sanguis solito spissior, et firme coactus; cor nec non ipsum insuetae magnitudinis erat. Lind quoque historias morborum hujusmodi, in quibus sanguis fuit, etiam juxta morbum extremum, viscosus et tenax, perhibuit; sanguinem cujuscumque hoc morbo laborantis solito more incrassamentum, &c. se resolvere, monuit idem. Campbell similem esse sanguinem, a naribus in hoc morbo sua sponte profluentem, ei caeterorum hujusmodi profluviorum observavit.

Quamvis autem de putredine, vel etiam sanguine tenuiore et solutiore dubitetur, non dubium est, quin graves et foetidi odores ab hoc morbo cieantur, opportunitatem ad putredinem indicantes. Sed horum, mea sententia, ratio non latet, scilicet quia, (ut Millman annotavit), firmis debilibus, et eorum fibris ex hoc malominus cohaerentibus, humores, quos in sanitate coercerant, facilius a vasorum exhalantium oribus, laxis jam et inde patulis, elabuntur; hinc a naribus, gingivis, vel alicubi corporis, prorumpit sanguis; hinc petechiae semet ostendunt; hinc quoque, sero effuso inter cutem et membranam cellularem, ille color, qui flavam febrem Indiae Occidentalis insignit: Constat praeterea, nihil citius putrescere, quam, cum in calore corporis humani retinetur, sanguis a vasis suis elapsus; inde, ut cito graves odores oriantur, necesse est, atque, ut, ea ratione,  
qua

qua in tali carcere sanguis commoratur, opportunitas ad putredinem augeſcat.

Exiſtimatum eſt eos, qui hoc morbo extinguntur, citius corrumpi, quam alii, atque ab hac opinione deductum fuit argumentum eorum ante ſupremum diem magis ſolito putreſcentium. Haec autem opinio inanis; probatum eſt enim, quod, qui morbis inflammantibus ſuccumbunt, citius quam, qui typho, in putredinem ruunt.

## DE PROPHYLAXI.

Perventum eſt nunc ad eam diſſertationis huiusce partem, quae, meo iudicio, maximi eſt momenti; ſcilicet, quae prophylactica nuncupatur, et qua de morbo futuro cavetur: Ad hoc conſequendum, inſtituenda ſunt haec conſilia: Et,

*Imis*, Oportet, ut halitus humanus, qui coercitus, et inde corruptus, huius morbi periculum adfert, omni cura in auras diffundatur: Ad quod convenit evitare omnia loca anguſtiora, in quibus multi homines per longiuſculum tempus congregati fuerint. Quandocunque autem hoc fieri non poteſt, i. e. quando in navibus, noſocomiis, et carceribus detinentur homines; iſtae tunc rationes ſervandae ſunt, quae quam maxime iſtos halitus diſpergant.

In carceribus et navibus, ubi ex necessitate conferti sunt homines, oportet ut omnis immundities sedulo evitetur, quia praebet fomites innumeros vaporibus inquinatis et nocivis; praecipue autem ea cloacarum, quae quidem prope opificum aedificia, ergastula, nosocomia, vel carcerum cellulas, nunquam, si fieri potest, extrui debent, nisi juxta labatur flumen, fordes omnes ablaturum; ut cellae, et quaecunque alia carcerum sedulo verrantur, et ab omni forde purgentur; ut cubicula quam saepissime detergantur aqua calcis, vel ea, cum quo multum *spiritus vitrioli* aut picis liquidi acidi commiscetur; ut parietes, et tecta radantur, et laventur calcis vivae, et aquae mixtura calida ter quaterve, vel saepius quotannis. Quanti momenti sit immunditiem omnem ablegari, et ut ad omnes rationes, quibus evitari possit, confugiatur, omnibus facile patebit; praecipue autem utile erit, si aër omnia et navium et carcerum libere perflet; cui proposito optime respondet id instrumentum quod venerandus Hales excogitavit, et quod manu versatur; sed equidem cum solerti Howard, hoc consilium non omnino sufficere ad morbum praeveniendum aut fugandum in cellulis subterraneis, asseverante, consentio; quamvis refocillando et aëra renovando necesse est, ut etiam in iis aliquid commodi, nec leve, adferat.

In opificum aedificiis et ergastulis in quibus spatium angustum multis hominibus frequens est, necessarium erit fenestras et aperturas semper cum noctis aut meridiei otium permittit, referari; et melius adhuc erit, si

fi nec tempestas nec ipsa eorum opera vetat, etiam inter labores illa aperta fervari; si vero hoc non convenit, maximi commodi erit, ubicunque tales labores perficiuntur in aedibus clausis, ab instrumentis jam dictis ventilari.

Propter hoc quoque efficiendum instrumenta ea, quae \* Campbell laudavit, praecipue utilia sunt: Quae quidem rationes usurpantur in nosocomiis, similibusque locis, hic vix minus necessariae sunt: Oportet quoque in carceribus, multa cura et industria lavare, et emundare cubilia, &c.

In omnibus praeterea hujusmodi locis, fornaces cum focus apertis, huc et illuc inter conclavia et cameras accendi debent; si vero, hyeme superveniente, hae non ad calorem sufficiant, hypocausta, patulis inter ea semper fornicum focus, adjiciantur.

2do, Oportet ut mari naves, et terra quaecunque farcinas transvehunt a locis ubi hujus morbi vel pestis infectio oritur, vel procul ab hominum, vel aliarum rerum consortio, moram quadragenariam agant; ne ea, quae importantur, contagionis sint fomites; nec rite haec mora perfici potest, nisi omnia suspecta referentur, in aprico collocentur, et aëre, fasciculis resolutis, perflectentur. Servanda sunt quoque, nec cura levi, alia, quae prophylactica nuncupari possunt, antequam merces in hominum caetum recipiantur; de his autem mox tractabo. His rationibus cura debita servatis, mora  
quadragenaria

\* Vide Observ. on Typhus, p. 18.

quadragenaria brevior reddi posset; et inde insuper certius et magis ad amussim eadem persolveretur; tollerentur enim magna ex parte istae illecebrae quae homines ex statione imperata furtim excedere inducunt.

3<sup>tio</sup>, Quandocunque vero orta fuerit infectio, deinceps cavendum est, ne illa sese per loca vicina diffundat. Hoc autem vix fieri potest, nisi incolae, una cum mercibus coerceantur, nec ultra suos limites exire permittantur, usquedum omnino a morbo immunes fiant.

4<sup>to</sup>, Insignem curam postulat consilium quartum; scilicet, ne infectio, quandocunque paucos in oppido adortus est, latius serpat.

Observationibus compertum est, contagium hocce homines nunquam arripere e longinquo; nec nisi propius accedatur illis, qui jam ab eo laborant, vel rebus, quae quoniam antea aegris hujusmodi admota fuerunt, eo imbuuntur, et halitu nocivo scatent. Hinc inferendum est, quod qui, et jam infectos, et eorum supellectilia omnino evitare possunt, morbum facile effugient. Ad tales effectus vero praestandos, oportebit magistratus suam auctoritatem exercere; et, 1<sup>mis</sup>, Omnes, qui sani sunt, negotiis loci non omnino necessarios decedere; 2<sup>do</sup>, Omnes conventus nugatorios, et commercium inutile prohiberi; 3<sup>tio</sup>, Omne consortium, cum non evitari potest, sine contactu peragi; 4<sup>to</sup>, Victum et omnia necessaria familiis adhuc intactis tali modo subministrari, ut isti non cogantur foras excedere; 5<sup>to</sup>, Homines affectos non e suis domibus egredi, nisi in nosocomio se recipiant

recipiant statim; 6to, Aëra omnia aedium perflari, atque merces et suppellectilia infecta publice comburi.

5to, Hoc consilium respicit praesertim eos, qui in gravibus locis ex necessitate commorantur; et magis adhuc eos, quibus opus est commercium aliquod cum infectis ipsis servare. Isti, quibus in locis gravibus commorantibus commercium cum aegris non injungitur, caveant, praeter contactum, ne etiam propius sint, vel merces infectae, vel humana corpora: Sufficiet equidem, ad hoc, exiguum intervallum, modo non afflentur aëre halitum exitiosum ab aegris vel mercibus adferente, nisi spatio longiusculo intercedente.

Innotuit, quod quaedam ex contagionibus maxime virosis effectus suos non edunt, nisi corpora hominum in ea conditione sint, quae laedi ab ejus impressione apta reddat; vel cum causae quaedam concurrentes ejus vires exasperent; talem igitur conditionem, et tales causas evitare, saepe a morbo illaesus fervet hominem.

Apta sunt autem corpora hominum contagionis impressioni, quum debiliora redduntur. Evitanda sunt igitur summa cura omnia praedisponentia, utpote quae cum causa excitante concurrentia, vires novas ei imperiuntur, corpore ab iis jam opportuniori reddito.

Laudata sunt complura ut corpora hominum roborantia, et idcirco contagionis effectibus adversa. Ab hoc consilio non alienus est vini, cerevisiae, aliorumque liquorum meraciorum modicus usus; convenit quoque exercitatio talis, qualis nec corpus defatiget, nec calefaciat.

A balneo frigido quoque homines commoda perceperunt ; et forte eo a sano adhuc corpore profligari potest intentans, et nimium vicinus morbus. Verisimile est ex medicamentis aliis bona sperari posse ; sed pauca sunt illa ; scilicet, non nisi quae tonica et stimulantia nuncupantur ; quorum praecipua sunt cortex Peruvianus, cinchona *Jamaicensis*, \* vinum, &c. Annotavit Cullen, quod, si antiseptica aliquid boni polliceantur, camphora, et intus et extrinsecus applicata, maxime eligenda videtur. Indulgeatur quoque omnis homo eo genere prophylacticorum quibus maxime addicitur, et quorum venerationem forte acceperit, an incantamenta, an medicamenta ; modo posteriora plane non noceant.

Ab omnibus fere medicis usus nicotianae, calami aromatici, et aliorum, quae, ut sialogogae agunt, semper valde laudatus fuit, et nunc dierum non omnino obsolevit.

6to, Restant nunc consilia requirenda, quae necessaria sunt ad rite cavendum de mercibus et aliis rebus habitu hoc contagioso imbutis.

Ex iis, quae antea dicta sunt de regionibus et tempestatibus hoc morbo infestis, patebit ejus fomites vix vel nunquam exiguo intervallo inficere, si antea in certo caloris gradu satis diu manserint ; Hoc igitur ad mer-

ces,

\* Timoni annotavit, Armenos omnium gentium minime ad pestem esse obnoxios ; et observat, quoque illos paucissimis uti carnibus, at cepis, porris, et alliis, vino autem maxime.—Vide Philos. Transact. vol. 4. part 3. cap. 2.

ces, vestimenta, et alia ejusmodi pertinet; non autem hætenus monstratum qui caloris gradus necessarius sit.

Cl. Lind memorat, se raro aut nunquam cognosse ignis et fumi idoneam applicationem non respondere, quod ad clausa loca, merces, &c. purganda.

Idem quoque monuit, quod tres rationes fere in usu sint ad naves quae jam hominibus vacant purgandas; scilicet, nicotianae, sulphuris, et arsenici fumis. In alia quoque ejusdem operis parte retulit, quod fumus pulveris nitrati humidiusculi, et inde tardius urentis, nec solito more se explodentis, ob idem consilium usurpatur, atque ab eo laudes accepit: Retulit praeterea idem, quod haec contagio, quae in nave antea saevierat, post pugnam navalem omnino cessavit: Et hoc quidem ejusdem fumis ascripsit ille.

Hic mihi liceat, quae, ab indefesso Lind, et aliis auctoribus, et sua experientia nitente, de fumigatione collegerat humanissimus Howard, citare: “ Charcoal  
“ fires,” inquit ille, “ should be lighted in the mor-  
“ ning, and allowed to remain till evening, and half a  
“ pound of brimstone thrown upon each, their smoke  
“ in the mean time being closely confined. They may  
“ be made in iron pots. This fumigation should be  
“ repeated every day for a fortnight. Every morning  
“ after the fumigation, the ports and hatchways should  
“ be opened, and the inside of the ship washed with  
“ warm vinegar; and, after the last fumigation, before  
“ the men return to the ship, the decks should be  
“ thoroughly scraped and cleaned. If the infection  
“ has

“ has been very violent, the parts of the ship most ex-  
“ posed to it may also be white washed. Every thing  
“ ragged and dirty should be destroyed, as also the  
“ clothes and bedding of such as brought the infection  
“ into the ship, the bedding of such as have died of  
“ the fever, and, unless the infection has been very  
“ mild, the bedding of such as have had the fever,  
“ though recovered. The remaining clothes and bed-  
“ ding should be purified, by being exposed twice a  
“ week to the steams of the brimstone and charcoal;  
“ or, when the brimstone might be supposed to in-  
“ jure the clothes, they may be hung up in a close  
“ place, exposed to the smoke of tobacco strewed  
“ on charcoal fires. Linens, and such articles as  
“ will admit of being wetted, should, after the first  
“ fumigation, be steeped for several hours in cold wa-  
“ ter or leys, be well washed, and then dried in the  
“ open air. If, during the fortnight of this fumiga-  
“ tion, any person is taken ill of the fever, the fort-  
“ night should again commence from the day on which  
“ such person leaves the ship. Strict attention should  
“ be paid to the cleanliness of the men, both in their  
“ persons and apparel: Such as are sluggish and dirty  
“ should be made to bathe and clean themselves; and  
“ a sufficient quantity of slops should be issued, that  
“ every man may have a change of clothes \*.”

Haec

\* Vide Howard's State of Prisons, &c. p. 32.

Haec quoque in aedibus omnibus peragenda sunt. Ob idem consilium baccae juniperi et cascarillae cortex laudantur.

At necesse est, ut nemo, nisi admodum caute, penetralia, conclavia, vel alia loca postquam sic fumis repleta fuerint, intret. Propter quod catastromata, tormentorum fenestrellae, et aliae aperturae, aedium nec non fenestrae, et ostia, per aliquod tempus referari debent, priusquam aliquis ingrediatur. Maximi quoque momenti est, ut moneatur omnia infecta debere, si fieri potest, antequam laventur, in clibano includi. Narravit Campbell se hoc non sine commodo expertum esse, cum varia generis vestimenta et alia purificanda essent: Vellem ego quoque cum eo consentire in hoc, quod purificationis causa praecipua esset calor, non fumus.

## R A T I O M E D E N D I.

Si, *prophylacticis* omnibus frustra tentatis, morbus nihilominus aggrediatur, consilia medendi haec persequi debemus: Et,

*Imis*, Spasmodum extremorum vasorum a debilitate orientem tollere \*.

G

2do,

\* Spasmodum revera saepe contingere vix aliquem latebit; et idcirco consilium hoc institui, scriptorum nemine insuper vetante: Etiam si quaedam

2do, Causas debilitatis removere, vel effectibus ejus occurrere.

3tio, Per stadia typhi posteriora proclivitati humorum ad putredinem obistere; eandemve corrigere.

De his singulatim tractaturus sum; et, 1mis, Quod ad spasmum extremorum tollendum, remedia convenientia vel interna, vel externa sunt. Inter interna recensentur, 1mis, Ea quae humores ad superficiem propellunt; et quae, tono et vigore vasis restituto, spasmum illa corripientem superent; 2do, Ea quae antispasmodica nuncupantur.

Remedia, quae humores ad superficiem propellunt, maxime sunt

Diluentia,  
Sales medii,  
Sudorifica,  
Emetica.

Quia, in sano corporis statu, non fluidi sunt humores, nisi propter aliquod aquae in iis existens, ideo aqua apertissima est, quod ad sanguinis massam diluendam: Caeteri quoque latices tantum diluunt, ea ratione, qua iis aqua inest.

Quia praeterea spasmus vasorum pendere videtur a vi circumagente humores imminuta, atque exinanitione a tali statu, illis jam contractionibus, inducta, nihil ad hunc contractionis

quaedam non vero multa spasmum febris typhi haud semper comitem esse suadentia obveniant; hucque spectant egregii nostri Gregory observationes: Multa vero sunt quae, medicinam facienti, de hac re dubitationem injiciant.

contractionis statum tam necessarium est, quam multum aquae, vel laticum aquosorum, haustu vel quomodocunque receptum : Quandocunque enim aqua solito largior cum humoribus commiscetur, eadem a vasis excernentibus eliminatur ; exindeque, ut eorum extrema dilatenentur, necesse est, et spasmus laxetur.

Equidem potio laticum aquosorum larga semper olim in febribus versata fuit ; praecipue vero medicis Hispaniae et Italiae, a quibus nomen *diaeta* aquea : Cujus usus, omni genere cibi et potus evitato, et, partitis vicibus, indies sex vel octo libris aquae purae, plerumque frigidae, interdum tepidae, haustis, absolvitur : Quae quidem *methodus* caeteris in febribus insignis utilitatis sit ; in hac vero summae noxae, quoniam debilitas tam cito et maxime augetur.

*Sales medii.*—Hi certa in quantitate in ventriculum recepti, paulo post sensum caloris in superficiem corporis generant ; atque ex iis, aegro coniecto et pluribus stragulis involuto, sudor facile erumpit : Notum est praeterea, sales medios vomitum, qui tam saepe stadium februm frigidum comitatur, sedare plerumque. Haec plane ostendunt, istos potestatem habere humores ad superficiem propellendi ; et propterea valere ad spasmus, qui sub initium hujusce febris adest, solvendum.

Ille sal medius, qui fere in febribus adhibetur, ex *alkali* cum *acido nativo vegetabilium* juncto, constat : *Alkalina*, quae huic proposito optime respondent, sunt *sal tartari*, et sales ammoniaci volatiles ; valentiores quorum sunt posteriores. Verisimile mihi videtur, quod sales  
medii

medii suos effectus optime praestant, si in ventriculum ita ingerantur, ut ibi effervescent.

*Sudorifica.*—A scriptoribus multis sudorem elicere repudiatur: Verum est, quod multis aliis febribus continuis magnae utilitatis fuit hicce usus; attamen in hac, quia maxima debilitas adest, persuasum habeo, sudorifica, etiam optima, parum convenire; non enim proficit, nisi per longiusculum tempus profluxerit sudor; augeatur autem ab hoc debilitas, et inde usus eorum periculo non vacat. Sub initium morbi, auctore Pringle, sudorifica etiam vel post emeticum administratum, vel etiam per se, utilia fuerunt; et ab iis aliquando morbum penitus sublatum esse accepit ille. Ad hoc propositum rite perficiendum, foci inferiorum conferunt multum; nec non tepidi liquores hausti, praesertim aquosi pauxillo vini, vel alicujus aromatis, saporis gratia, adjecto. Forſan vero efficacissime, ut Cullen monuit, isti effectus edentur, si medii salis vel tartari emetici quantitati assumptae addatur, aut, ut in Doveri pulvere, opii aliquid.

*Emetica.*—Quae quoque humores ad superficiem propellunt: Et modo quo fibras ventriculi musculosas afficiant, ad actionem cient vasa minima ad superficiem posita, et inde sanguinem in ista vasa impellunt, debilitatem remonent, et spasmus ea constringentem tollunt.

Propter hoc efficiendum, emetica duplici modo administrantur; id est, vel ea quantitate, quae vomitum plenum et iteratum inducat, vel ea quae non insignem vomitum, sed nauseam et fastidium, ferat.

Observatum

\* Observatum fuit, vomitum postquam contagio recepta est, et cum ejus actio incipit manifestari, ventriculum agitantem, saepe febris reditum, quae aliter supervenerit, praeventisse.

Raro autem contigit observandum, vomitum plenum omnino febres solvere; atque, siquando illa revera ingruit, fere necessarium erit vomitum saepius repeti; quod quidem saepe magnum adfert incommodum, quia vomitus pleni effectus cito cessat, sed ipse multum infirmat; et idcirco, cum vomitus atoniam et spasmus non omnino tollat, malum fortasse redintegratis viribus redeat. Perstant autem diutius effectus, et operatio eorum quae tantum nauseam suscitant; et haec quoque extremorum vasorum actionem excitant: Illa nec non saepe sudoris quiddam inducunt, et tutior eorum actio, alvo ab iis plerumque dejecta.

Quae emetica mihi utilissima videntur, sunt ipecacuanha, et quae a stibio parantur, quae quidem ab ill. Cullen praecipue laudantur. In omni febris stadio cujus ergo postulantur emetica, sed praecipue ad vomitum ciendum, utile medicamentum est ipecacuanha; quamvis non tam exquisitè ad nauseam tantum inducendam convenit, quia ipsum vomitum, etiam exigua quantitate adhibitum, saepissime excitat.

Quae a stibio parantur, varia recensentur; sed sub duobus capitibus congeri possunt: Primum ea complectitur, quibus pars *regulina* sub tali conditione est, ut ab acidis

2 Vide Lind on Fevers and Infection, p. 20.

acidis afficiatur; et idcirco effectus suos praestat, quando cum acidis in ventriculo commiscetur: Altera ea comprehendit in quibus pars *regulina* jam juncta fuit cum acido, effectus ejus statim ostendens.

Complura sunt utriusque exempla, non autem inter se invicem multum discrepantia.

Docuit ill. Cullen, quod, si *calcem antimonii nitratam* Pharmacopeiae Edinensis cum ejusdem tartaro emetico conferamus, quantum discrepant ista, fat patebit.

Prior, animadvertit ille, prope eadem est cum eo qui Jacobi pulvis appellatur.

Idem quoque administrationi tartari emetici favet, quia remedium hoc illo certius, magisque voluntati nostrae subjiciendum. In febribus continuis exacerbationes non satis notabiles sunt; sed unam fere circa meridiem, (vel paulo post, vel antea), et alteram sub vespere accidere plerumque, apud omnes convenit; idcirco paulo antea emetica adhiberi debent.

Quod ad rationem ea administrandi pertinet, simplex est illa qua *calx nitrata antimonii* adhibetur; quia tota quantitas, quae forte idonea habeatur, tempore uno assumitur; nec res iteranda est, donec altera accessio supervenerit.

Ab hac administratione diversa est ea tartari emetici; adhibendus enim ille in quantitatibus quarum singula non ad vomitum ciendum sufficiat; et hoc post brevissima intervalla, deinceps saepius repetendum est, usquedum nauseae et fastidii aliquod, sed leve supervenerit: Quodcunque in hac administratione varium est, a quantitate, majore

maiore vel minore, et intervallorum spatio oritur; si velis ut ab eo alvus dejiciatur, exigua sit singula quantitas, et intervalla longiora; contra, si vomitus sit necessarius, vel aliena alvi dejectio, minuantur haec, augeantur illae: Si tamen non convenient ad tempora accessionum emetica, et hoc monstrarunt pericula pauca rite facta, necesse erit ut non amplius utamur iis; quoniam, nisi sub initium, raro proficiunt; et exinanitio quaevis iterata saepe nocet aegro valde, quia debilitat.

Alia remedia interna, quorum usus est spasmus vasorum extremorum tollere, antispasmodica nuncupantur.

Non latet, opium, camphoram, moschum, et alia forte, quae antispasmodica habentur, in febribus non sine commodo fuisse usurpata: Non autem nullius laboris discernere quando, et cui rei camphora, moschus, &c. idonea sint et tuta; atque ideo non hic necessarium est in illa morari; de opii autem usu alio in loco tractabo.

2do, Extrinsecus admovenda sunt, propter vasorum extremorum spasmum tollendum, epispastica et balneum tepidum.

*Epispastica.*—Haec vi sua stimulatrice effectus suos edere videntur; quamvis non diu maneant qui effectus ab hac vi proveniant. Patet a multis exemplis, humoribus ad cutem attractis, et effusione ibi facta, vasorum profundiorum spasmum laxare. Opinatur Cullen, magnos in febribus continuis effectus epispasticorum ab extremorum vasorum spasmo laxato, propter consensum, qui

qui inter partem, cui epispasticum admovetur, et reliquam cutem intercedit, provenire; quam quidem sententiam firmant epispasticorum in colica et dysenteria effectus.

Valentiora sunt epispastica in morbi stadio proVectiori, cum debilior renixus est; et cum eadem sine obstaculo et impedimento vires suos stimulatrices exercere possunt \*.

In affectione universa, haec ubicunque corporis imposita simili forte modo proficiunt; si vero topica sit affectio, quam proxime parti affectae applicentur.

*Sinapismi*, et alia quae rubefaciunt, simili fere ratione, qua epispastica, effectus suos praestare opinor ego; quamvis vel nulla vel parva sit effusio quam faciunt; sed propterea melius se res habet, quia minus debilitant.

*Balneum tepidum*.—Apud antiquos magni fuit hoc; et a recentioribus in usum revocatum est. Quia calor balnei vasa extrema stimulat, et, adjuvante humore, laxat; tutum propterea esse videtur remedium, et extremorum spasmō optime adversari.

Pedibus

\* Riverius, cum de hac re differens, haec verba profert: “ Ubi maxima est malignitas, totum corpus occupans, et saevissima symptomata urgent, unicum vesicatorium non sufficit, sed plura adhibenda sunt; solco ego, in magna morbi saevitia, quinque locis admove-  
“ re, cervici nimirum, utrique brachio, parti interiori inter cubitum et humerum, et utrique femori, parti etiam inferiori inter  
“ inguina et genua, cum felici successu.”—Vide Riverii opera, sect. 3. cap. 1. p. 455.

Pedibus et cruribus per debitum temporis spatium, saltem per horam, lotione tepida fotis, hoc remedium optime adhibetur: Æger non ex hoc fatigatus, delirium mitius evadens, et somnus obrepens, effectus ejus faustos indicant.

II. Quod ad debilitatis causam summovendam, et effectus repugnandos, observatum fuit, pleraque sedantia, quae debilitatem inferunt, paulo postquam adhibita fuerint, effectus suos omnino remittere; non igitur operis est adversus ea luctari. Sed talis est hujus contagionis indoles, quod, cito postquam humanum corpus pertigerit illa, debilitas insequitur; et ea est cui repugnare hujus consilii opus est.

Quae autem propterea postulantur remedia, tonica sunt aut stimulantia.

Duplicia autem sunt tonica; frigus nempe, et quae medicamenta eo spectant.

Ipsam vero frigus duplici modo usurpari potest; nempe, cum quae refrigerant in ventriculum ingeruntur, et cum ipsum corporis superficiem perstringit.

*Potus frigidi.*—Nec hi invalidi; tonica enim vi qua gaudent, facile et cito eorum effectus per reliquum corpus diffundunt; nunquam autem, si phlogistica diathesis adsit, isti conveniunt, et magis adhuc, si quaedam partes solae inflammatione correptae sint.

*Frigus ipsum.*—Quod quidem, an aëre frigente, an aqua gelida corpori affusa admoveatur, valde refrigerat; vel tonicum remedium est: At in omni febre, ae-

gro aër frigidulus omnino necessarius est, et gratia eum libere respirandi semper permittenda : Sufficiat autem de hac re, quod sub *prophylaxi* prolatum fuit.

In Silesia et nonnullis aliis regionibus, frigida corpus lavare non dubitarunt medici ; et hoc in febribus admodum prodesse existimarunt : In nostro quoque nosocomio Edinburgensi, idem remedium magno cum comodo usurpatum fuit ; adeo ut quae in aegris hoc morbo laborantibus graviora se protulerunt, hac ratione cito in meliora essent versa ; quod quoque probant exempla ab illo viro ingeniosissimo Howard prolata \*.

Attamen, si non omnino conveniat corpus in aqua immergere, restat ut eodem consilio sponsia aqua et aceto madefacta utamur. Hic usus multis in aliis exemplis maximi commodi fuit.

Diversa sunt remedia quae in hac febre ut tonica usurpari possunt : Equidem multa ex tonicis, quae fossilia praebent, in febribus continuis adhibentur ; sed quia usus eorum raro per omnia deductus est, inde effectus incertiores : Medicis autem plerisque ea tonica, quae vegetabilia praebent, in usu fuere ; inter haec cortex Peruvianus, et ille qui cinchona *Jamaicensis* vocatur, merito maximi aestimantur ; qui non in humores corporis,

\* En verba ejus : “ I might mention, as an evidence of the advantage of baths in prisons, that I have known instances where persons supposed to be dead of the goal fever, and brought out for burial, on being washed with cold water, have shewn signs of life, and soon after recovered.”—Vide Howard’s State of Prisons, &c.

corporis, sed ejus firma, effectus suos praestare videntur; effectus nempe quos ea per totum corpus diffundunt.

Cullen quidem docuit, quod cortex Peruvianus usurpari solummodo debet inter remissiones longiores; nempe, ut quando stadium inflammans abest, et cum debilitas universum corpus occupat, regressui exacerbationis infecuturæ obstat; in hanc opinionem magna ex parte eo; sed saepe aegros vidi, quibus, ab usu corticis Peruviani nimium evitato, periculum maximum intentatum est.

Quod ad usum ejusdem pertinet, non nisi large usurpari debet; sed ingeratur, commistus quocunque cum latice quem aeger potius appetat.

Quibusdam ab exemplis mihi verisimile videtur, quod cortex cinchona *Jamaicensis* multo valentior est quam Peruvianus; et idcirco majore cum commodo in hac febre, cum diathesis phlogistica non adest, usurpetur.

An usui sint illa, in stadio provectiori morbi hujusce, quae a ferro et cupro diversis in modis parantur? Quoniam haec sunt maximi commodi in aliis debilitatis morbis, mihi verisimile videtur; sed non nisi omnia inflammationis signa prorsus absint. Eorum usui obijciatur forte, quod non nisi tarde operantur; at his in usum vocatis ne alia tonica praemittantur; a talibus enim conjunctis magis proficietur.

Caetera remedia quibus debilitati, et ejus effectibus, obviam est eundum, stimulantia sunt.

Inter haec vinum et opium primum locum vendicant.

*Vinum.*

*Vinum.*—Hodie in febribus vinum ubique praecipitur; et caute propinatum, inter omnia stimulantia et cardiaca quae nobis adhuc novisse contigit, praecipuum est: Gratum est enim et ventriculo et palato; cordis arteriarumque actionem incitat, et dolorem atque delirium lenit: Hoc praesto debet esse adhibendum, quandoque in febre, quae stimulent, desiderantur; quia idonea ejus quantitas facile cognoscitur; et hoc modo possumus dare, quod nobis satis videatur.

Inter id nihilominus utendum, multum curae postulatur; etenim, ut summo commodo est justus ejus usus, ita summae noxae est ejus abusus et incauta administratio.

Quae functiones magna debilitate correptas ostendunt, usum ejus, etiam incipiente typho, indicant; et quo magis haec infirmantur, eo largius sumendum est: In delirio autem, vel aliis a phlogistica diathesi orientibus, ab eo summa cura abstinendum est, propter vim ejus stimulantem: Sed, in delirio a collapsu pendente, ad id nosmet recipere debemus; etenim medicamentum praecipuum est, et in quo praesertim fiducia collocanda; saepe enim celeriter et mirum in modum anxietatem animi sopit, et *irritabilitatem* nervosi generis, quae debilitatem comitatur, lenit.

Si devorandi facultas, ut saepe in ultimo morbi stadio, deficit, uti debemus clysmatibus vini tepidi, &c. quae nutrant.

Sin autem non in promptu sint vina, necesse erit, ut alii liquores in usu sint, scilicet cerevisia Londinensis vetusta et similia: Si vero tales palato injucundi sint, fucus

cus pomorum vel pyrorum fermentatus, vel etiam lactices ardentiores aqua diluti, ut Gallici spiritus, &c. profunt.

*Opium.*—Hoc quidem vi tam mirabili gaudet, quod Sydenham cardiacum optimum esse dixerit, atque sine eo mancam fore et claudicaturam medicinam : Praecipuum quoque inter antispasmodica est opium ; quia, diathesi phlogistica sublata, id, parvis in quantitibus saepe iteratis, adhibitum, vasa sanguifera stimulat ; et, sanguinem versus superficiem propellens, extremorum spasmus solvit.

Largius adhibitum, etiamsi non nisi semel, procul dubio sedat ; et, quanquam solummodo, quae stupor et somnus appellari possunt, inducere videatur, aegrotus tamen de languore, frigoris sensu, dolore capitis, et totius corporis tremoribus, postea conqueritur, interea se non dormiisse asseverans.

In hujusmodi autem febribus, opium maxime prodesse videtur, quandocunque *irritabilitas*, delirium, vel convulsiones a mobilitate pendentes se manifestaverint. Usus ejus praesertim indicatur, multum levaminis pollicens, si exinanitiones, ut sudores vel diarrhoea, quae vires aegro brevi conterunt, acciderint. Quod vero et ad opium et vinum administranda, oportet ut consuetudines, quae forte praecefferint, haud levi cura respiciantur ; ut et aegrorum crases pristinae : Haec vero medici judicio relinquenda sunt.

III. Ut humorum proclivitati ad putredinem occurratur, et ut eadem corrigatur, quod fieri potest,

1<sup>mis</sup>, Evitando quamcunque applicationem materiei putrescentis.

2<sup>do</sup>, Quod in corpore jam putrescens sit expellendo ; vel,

3<sup>tio</sup>, Idem etiam in corpore corrigendo.

4<sup>to</sup>, Tonum vasculorum sustentando ; et exinde proclivitati ad putredinem obviam eundo, vel effectibus ejus occurrendo.

Quod ad primam consilii partem perficiendum convenit,

- a. Ægrum a locis aëre refertis impuro amoveri.
- b. Aëra, a quo non removeri potest, corrigi.
- c. Halitum ab ipso aegro proveniente, aëre cubiculum liberius perflante, et stragulis atque vestimentis crebro mutatis, latius dispergi.
- d. Omne excretum, urinam scilicet, faeces, &c. quam celerrime auferri.
- e. Cibum qui ex carnibus constat evitari, vel magis idoneum reddi.

Consilii ejusdem secunda pars perficitur partim, intestina, ope enematum ex aqua tepida, vel quodam simili confectorum, evacuando ; sed praecipue diluentium usu crebro, urinam, &c. promovendo.

Tertia autem consilii pars, quae spectat ad nocivam materiem mitiorem reddendam, diluentibus quoque aggradienda est ; illa enim quae antiseptica nuncupantur, eandem corrigunt. Diversa autem antiseptica ; sed ea

quae

quae praecipue usurpantur, sunt alimenta acescentia, acida omnigena, sales medii, et aër fixus : Ad hoc consilium pertinet diaeta quoque ; haec enim in morbis curandis maximi momenti est ; et in eam medici antiquiores multum curae impenderunt.

In morbis hujusmodi, propter debilitatem quae cito ingravescit, permittendus est, magis quam aliis, cibus nutriens ; quamvis autem ea, quae ex carnibus conficiuntur, multum nutrimenti suggerant, tamen, quia cito putrescere solent, nec facile concoquuntur, in hujusmodi febribus admodum aliena sunt ; indicantur propterea farinacea ; utpote quorum est multum materiae saccharinae et oleosae ; quia a tali materia plane constat quodcunque nutrit : Conveniunt idcirco quaeque ptisana saporis grati ; id quod *salep*, vel *sago* appellatur, vino propter gratum saporem admisto ; gelatinosa e cornu cervi *calcinato*, vel uvis Corinthiacis parata ; panis tostus e vino Burdigalensi, Rhenano, vel Lusitanico ; fructus omnigeni acescentes, praecipue poma, mala aurea, &c. scilicet quae fitim tollant, et ad putredinem proclivitati adversentur.

Sub hujusce morbi exitum, et quando jam ferme evanuerit, victus lautior, et exercitatio modica sub Jove frigidiore peracta, curationem magnopere expediunt.

A multis scriptoribus commendata est aëris fixi administratio ; etenim compertum fuit hunc in corporibus animae et vitae expertibus, non solum putredini obstare, sed quoque, cum jam adesset, eam corrigere, et etiam rebus solitum suum odorem gratum redintegrare.

Quaedam

Quaedam observationes de hac re factae sunt a viro illo cel. Priestley; cui multa et ea maximi momenti suadebant, ut periculum hujus aëris in putridis febribus, diarrhoea stipatis, sub forma enematum faceret; et faustus eventus plusquam spei respondebat.

Dobson, et in rebus medicis et philosophicis non postremus, usum hujus aëris semper commendavit; administrari autem potest idem vel in aqua eo valide impraegnata, vel fructibus maturis, ut malis aureis, pomis, &c. vinis meracioribus, et musto, si alvus constrictior sit.

Quod ad quartam partem et vasorum tonum sustinendum, conveniunt medicamenta quae tonica vocantur; quorum praecipua sunt frigus, cortex Peruvianus, cinchona *Jamaicensis*, et (modo sine incommodo sint) ea quae a ferro et cupro parantur; sed de utroque horum fatiis antea dictum fuit.

Dum aegrotus convalescit, summa cura nunquam non adhibenda est; de febris reditu, cujus, propter debilitatem inductam a priore febre, non leve adest periculum, praecaveatur. Huic autem rite assequendo, nihil magis idoneum est, quam ut omnes causae remotae omni diligentia evitentur; ut in usu sint, nec parce, cortex Peruvianus, cinchona *Jamaicensis*, vel alia quae effectum tonicum optimum praebeant, et ut in iisdem diu persestentur; necnon, ut in usu sit diaeta lauta et nutriens; modica exercitatio; convenit quoque subinde in balneum frigidum descendere, sed ibi tantum per breve temporis spatium morari.

Quae

Quae supra sunt in sequenti tabula conspectui uni  
subjicere conabor ; viz.

Ad hunc morbum tollendum indicatur,

I. Spasnum extremorum vasorum solvi :

A. Remediis interne adhibitis ; atque illa sunt

a. quae ad superficiem humores propellunt, sci-  
licet,

*α.* Diluentia,

*β.* Sales medii,

*γ.* Sudorifica,

*δ.* Emetica.

b. Quae antispasmodica appellantur ; ut

*α.* Opium, camphora, moschus, &c.

B ——— externe ——— qualia sunt

a. Epispastica, vel ea quae rubefaciunt,

b. Balneum calidum.

II. Debilitatis causas removeri, et effectibus ejus obsisti ;  
quod fieri potest

A. Vim cordis arteriarumque sustentando, et au-  
gendo ; ad quod efficiendum conveniunt

a. Tonica ; ut

*α.* Frigus,

*β.* Medicamenta quae tonica appellantur, viz.

*αα.* Fossilia ; qualia sunt

*ααα.* Saccharum saturni, ea quae a  
ferro et cupro parantur, &c. vel

*ββ.* Vegetabilia ; ut

ααα. Cortex Peruvianus, cinchona  
Jamaicensis, &c.

b. Stimulantia ; et ea sunt

α. Aromata,

β. Vinum,

γ. Opium, &c.

III. Humorū ad putredinem proclivitatem praeveniri  
vel corrigi ; propter quod consequendum

A. Ablegentur putrida et putrescentia ; idcirco

a. Æger a locis aëre corrupto plenus removen-  
dus est ;

b. Aër ipse corrigendus, cum nequeat removeri  
aeger ;

c. Ægri halitus in auras dissipandus ; scilicet

α. Aëra frigidum et recentem assidue cubi-  
culum perflare permittendo.

β. Stragulis et indusiis linteis quam saepis-  
sime mutatis.

d. Excreta omnia sedulo et cito auferenda sunt.

B. Quodcunque putrescens corpori jam insit ejici-  
atur ; quod fieri solet

a. Alvum saepe liquando ; quod tantum fieri  
debet

α. Enematis eam leniter subducentibus.

b. *Diaphoresin* et *diuresin* immunes conservando

α. Diluentibus,

β. Salibus mediis.

C. Quae in corpore putrescant, corrigantur

## a. Diluentibus

- α.* Aqua fixo aëre imbuta,
- β.* Tenuioribus vinis recentibus,
- γ.* Succo pyrorum, vel pomorum fermentato.
- δ.* Cum haec non adsint, liquoribus e byne confectis ; ut cerevisia Londinensi (Anglice *porter*) spiritu Gallico, aliisque liquoribus ardentibus.

## b. Antisepticiis totum corpus afficientibus ; viz.

- α.* Aëre fixo, ut enemate immisso.
- β.* Antisepticiis una cum aëre frigido toti corpori admotis.

## D. Putredini ulteriori repugnetur, vel effectibus ejus obstat, quod fieri potest,

- a. Vasorum tonum quam maxime servando,
  - α.* Tonicis remediis, ut frigore, cortice Peruviano, cinchona *Jamaicensi*, &c.

T A N T U M.

1. Illud

2. Apud

3. Tenuioribus

4. Sicut

5. Cum

6. Constat

7. Quia

8. Quod

9. Antequam

10. Ad

11. Antequam

12. Corpori

13. Proinde

14. Quod

15. Vt

16. Tunc

17. Quia